

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Libri Septimi Decretalium Tertii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparatione & conservacione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1554.

Paulus Tertius.

Excusatur res qua jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudinis praetextu, nisi restituatur.

CAP. 11.

Vilius Papa 11. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impunè colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliante, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cujuscunque temporis cursu munitam: Volensque (sicut ejus incumbat pastoralis officio) omnium mari terraque, ad aliam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad aliam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessariis cum opulencia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tionem, & ex certa scientia, consuetudinem capiendā & retinendi bona, per naufragium vel jactum, levandā navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesiae mediata vel immediata subjectionum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam à lege, quam à canone contra tales spoliante bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptore in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesiae mediata vel immediata subjectionum, haecenus inflictas, quas pro potiori cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium cujuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camerae Apostolicae confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Distosque raptore in flagranti crimine repertos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures: praeterquam si nautis in manifesto naufragii & submersionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & exposcentibus, non absque vitæ discrimine, in personarum & rerum conservacione auxilio fuerint, vel alias ab imminenti & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona iam deperdita recuperaverint.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.
DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxus ornatum fugientes, sub poena benedictionum quae possident.

CAPUT I.

Clerici temperate ac modeste omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisque; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanerit, beneficiis omnibus quaecunque haber privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia à sede Apostolica libere impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, verumetiam exterius decenti habitus ornati & modesta vita integritatem & gravitatem probent.

0000 5

^a Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthagenensi 4.

CAP. II.

Nos pro pastoralis officii nostri sollicitudine, Ecclesiasticam disciplinam temporum difficultate ac hominum malitia licentiaque in deterius labentem, quantum nobis ex alto conceditur, in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere cupientes, considerantesque conveniens esse, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus constituti aut beneficiati existunt, cujuscunque gradus existant, non solum interius vitæ munditia ac virtutum splendore, cæteris præfulgent, verum etiam exterius in eorum habitu & vestibus gravitatem & morum honestatem quam ipsos decet præ se ferant, statuiamus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignitates, personatus, canonicatus, & præbendas, parochiales Ecclesias, aut alia quæcunque beneficia Ecclesiastica qualiacunque sint obtinent, vel qui in quibusvis sacris ordinibus constituti sint, qui in hac alma urbe nostra permanent & moram trahunt, & in illo indultu incedant cum debita & congrua tonsura, vestibus exterioribus antè infra genua se extendentes, ita ut à vestibus & sagis laicorum omninò distent, gestent, sub poena excommunicationis, ac sub aliis, ac etiam crescente eorum contumacia beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Jacobi tituli S. Mariæ in Cosmedin. in hac alma urbe ejusque districtu Vicarii generalis, imponen. poenis in eventu contraventionis incurren.

Nicolaus Quintus.

Concubinarius privatur officio, & inhabilis ad officia & beneficia declaratur.

CAP. III.

Sidiliger attendimus vitia singula, quæ in conspectu populi decus villescere faciunt clericale, quam odibilis sit incestus in clero, crimen incestus hujusmodi, quod plerique propter illius impunitatem sibi blanduntur minime verendum, imò quali non fore peccatum, non immeritò cohibere compellimur, & præsertim cõpropensius in curia nostra, quò illud ibidem videtur scandalosius, & ab aliis periculosius trahitur in exemplum. Hinc est, quòd nos præsentis constitutionis edito, universis & singulis sedis Apostolicæ officialibus, necnon quævis Romanæ curiæ officia exercentibus, etiam ratione officiorum hujusmodi ipsius sedis officiales non censentur, & aliis quibuscunq; clericis eandem curiam sequentibus, districtius inhibemus, ne quisquam ex eis concubinam publicè in domo sua, aut alibi, ut illius turpi commercio liberius utatur, teneat: seu quicumque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quamcunque mulierem in præsentiarum tennerit, nisi post præsentium publicationem in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra faciendam (quam etiam vim habere volumus monitionis premeritoria) infra novem dies ab hujusmodi excessu realiter & cum effectu destiterit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus & omninò dimiserit, quodq; quisquis in antea concubinam vel mulierem talem tenere præsumpserit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon quæ in dicta curia obtinent vel exercent officis, sint ipso facto privati, illaque extrunc possint per quoscunq; alios liberè impetrari, idemque privati, necnon quicumque alii concubinas & mulieres hujusmodi contra præ-

a Ex Concilio Carthag. cap. 45. & ex generali Synodo Sept. can. 29. 21. quasi. 4. cap. omnis iactura. Concil. Trident. sess. 14. cap. 6.
 b In Presbyterorum lasciviam & libidinem sanctiones varie editæ sunt a summis Pontificibus & Conciliis, Nicæno canon. 3. 32. dist. cap. interdict. & Narretens. cap. 3. quas refert Burchardus. lib. 2. decret. cap. 116. Leco. part. 6. cap. 192. Adde Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 14. & l. cum qui. C. de Episcop. & cler. v. Concil. Trident. sess. 25. c. 14.

sentem prohibitionem tenere præsumptos, etiam si censentur ad beneficia obtinenda, & in dicta officia hujusmodi exercenda, nec illorum capere officia, nisi inhabilitatem suam antea, per dicta beneficia obtinuerint aboleri, & interim per eos in prædicta habeantur pro infectis.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Incontinentes clerici, & sceleris contra naturam horrentissimi sacris canonibus & juris civilis statuto placentur. Menas bennos decoritur.

CAP. IV.

Vt clerici præsertim castè continentiaque juramento præcepta vivant, statuiamus, ut contra factum acriter secundum canones puniantur. Si quis vero laicus quàm clericus de crimine, propter quòd venia Dei in filios diffidentia, convictus fuerit, poena per sacros canones aut jus civile respective imposita puniatur. Concubinarii autem, sive laici sive clerici, eorumdem canonum poenis multentur, neque legatorum tolerantia, seu prava consuetudo, quæ per nos in potela dicenda est, à multitudine peccantium alio excolibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, sed iura juris censuram severe puniantur.

Pius Quintus.

Clerici nefandi criminis contra naturam rei, degradati & in laicos privilegio excommunicati, seculari jurisdictioni, parantur in laicos iure statuta sunt recepturi, ordantur.

CAP. V.

Horrendum illud a seculis, quo polluta, immundissima civitates tremendo Dei iudicio castigantur, nobilissimum nobis dolorem inurit, graviterque commovet, ut ad illud, quantum potest, remediandum, studia nostra conferamus. Sane Concilio & dignoscitur constitutum, in quo præsertim illi incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, depulsi fuerint laborare, à clero deiciantur, vel ad agendam monasterii penitentiam detradantur. Verum ne ut sagittæ contagium impunitatis spe, quæ in somno peccati illecebra est, fidentius in valescat, clericos in valescat, criminis reos, gravius ulciscendos delibetimus, ut qui animæ interitum non horrescunt, hoc ceteris decreta concilii legum vindice gladius secularis. Itaque quod non jam in ipso Pontificatus nostri principio hæc de re decrevimus, plenius nunc, fortiusque persequi incertemus, omnes & regulares, cujuscunque gradus & dignitatis, tam clericum nefas exercentes, omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate privamus. Ita quod per iudicem Ecclesiasticum degradati, potestatem statim seculari tradantur, qui de eis illud idem caput supplicium, quod in laicos hoc in exitio devolarum legitimum reperitur sanctionibus constitutum. Rom. 3. Cal. Sept. 1568.

TITVLVS II. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS in Ecclesia vel præbenda.

Pius Quartus, ex Concilio Tridentino.

Episcoporum non residentium in diocesi, omniq; curam ipsorum penam.

a Iure hoc seculis vocat horrendum & exhorrendum, post illud. Mens. 2. part. 9. 147. Thom. 22. 114. Mens. l. 1. tit. 4. de re. part. 1. tit. 5. cap. 4. Vauguer. cap. 7. §. 3. Arg. Dylo. Tab. 100. de re. Peral. tit. de luxuria. b C. clericus. de excessibus prelati & 16. tit. 608. cap. 6.

CAP. I.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes, eo libenter intendimus, per quæ grex ipse continua suorum cum eo residentia a pastorum præservetur à noxiis, & in devium prolabens ad rectitudinis tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam libentius ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipitiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostrâ continere valeant, opem & operam efficaces impendimus, prout rerum & temporum qualitate pensata conspicimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod nos motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocesis suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interditi ingressus Ecclesiæ poena, eo ipso absque alia declaratione incurrenda, districtè percipiendo monemus, ut omnibus postpositis quanto citius, in Romana Curia videlicet moram trahentes, intra unum, extra eam verò in Italia, intra duos, extra verò Italiam existentes, intra 4. menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendam computandos, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu dioceses suas proficisci, & sese personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem à Patriarchali, Primatiali, metropolitana seu cathedrali Ecclesia sibi quoque titulo, nomine seu jure commissa, quacunque illa dignitate, gradu & præminencia præfulgeant, legitimo impedimento, seu iustis rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso jure incurtant: Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat: erefcente verò contumacia, ac severi sacrorum canonum censuræ subiciatur, metropolitano verò absente, suffraganeo, Episcopos absentes metropolitano verò absente, suffraganeo, Episcopus antiquior residens, sub poena interditi ingressus Ecclesiæ ipso jure incurrenda, infra tres menses per litteras vel nuntium Romano Pontifici denuntiari teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessa Episcopis ingratiam pastoralis residentia.

Eosdem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in earum diocesis personaliter residentes, specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, ut liberius & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cultibus ut quando residerint, etiam prætextu quorumcumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hæresis & læsæ majestatis criminum per eos quomodolibet commissorum, ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostra vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signata, trahi aut citari non possint nec debeant, atque aliter factas citationes & censuras in eis appositæ, ac inde secuta quacunque, nulla & irrita, ac nullius roboris ac momenti fore, ac eos minime afficere aut arctare statumus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omnibus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis quomodolibet nuncupatis, penos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, justissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei Catholice, ratione declaram Ecclesiarum nunc & pro tempore impositis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Cameraario, nec non Camera Apostolicæ Thesaurario, præsentibus & clericis, ac decimarum, subsidiarum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoribus & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & litterarum, etiam præsentibus derogantium, ac illarum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, hujusmodi aliquas sententias, censuras, & poenas incurtere posse decernimus, illisque & quibusvis aliis in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub nostra indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis sanctorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis poenis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocesis residentes, quamdiu in illis residerint, ut præfertur, ad solutionem decimarum, subsidiarum, & onerum prælatorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis aut alias sententias, censuras, & poenas promulgare quoquo modo audeant seu præsumant, districtius inhibemus. Et insuper eisdem Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis, sic ut præmittitur, residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam dicta sede delegatis in quibuscumque civilibus, criminalibus, vel civilibus causis contra quoscunque clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regularis quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi libere licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivæ habentem, & ubi ageatur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvî, aut etiam per qualvis inhibitiones etiam quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illa-

^a Residentia pastoralis commendatur Conc. Triden. sess. 6. Canon. 17. & 24. Antioch. Can. 17. Agathens. can. 39.
^b Extat can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non residens, sed per diversa loca vagatus redire recusavit, in monasterium detrahitur. Greg. lib. 3. Epist. 23.

CAP. VII.

tentiam privationis, & depositionis pralatorum inobedientium hujusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes ulque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur juxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis live bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à divinis, declarandi, interdicens, aggravandi, regravandi, carceraandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna, contrariis quibuscunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequaquam committendum nisi personæ quæ residere in loco & curam Ecclesiæ per se ipsam valeat exercere.

CAP. VI.

Cipientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum soluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debere & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certa que scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, hac nostra perpetuò vailitura constitutione omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentis fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, diocesisibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem seu Principalem in quibusvis Patriarchalibus, aut metropolitans vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hæctenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsentis constitutione aboleamus & revocamus, seu quocunque alio prætextu obtinerent, cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicos sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscunque beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis quæ ex justa causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque, & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane, si quid fecerit super his à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hæctenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1568.

Idem.

In beneficiis curatis & parochialibus residere tenentur quibus creata est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentia amittant, & pœnis canonici subiciantur.

In suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantia nostræ commissos dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficaciter operamque sedulam ad hoc omnino statimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, foelicemque exitum Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim quæ in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quòd omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesiæ sponas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri dolore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim deperditos Salvator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum oblitii sunt, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonii inter eos suasque Ecclesias solemniter contractura confundentes, sponas suas in longa quasi viduitate relictas, & prædictas Ecclesias quocunque modo sibi concessas invisere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicujus etiam temporalis pœnæ metu frangendam seu convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, primatibus, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præminentia præfulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decretum super Residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ultra pœnas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum à regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, distinctè præcipiendo per Apostolicam scriptam mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resident, & nihilominus, si quos mandato nostro hujusmodi (quod absit) non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hæc parte conditionis, quàm ceteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentem statuimus & ordinamus, quòd deinceps omnia & singula, mobilia & immobilia, etiam in urbe vel eius districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cujuscunque qualitatatis, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiarios curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias ac dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel ex testamento, sive successione ab intestato quorumvis sanguineorum, affinium, vel amicorum suorum, aut quorumcumque aliorum facti essent, non fisco, aut Camera Apostolica, sed religioni, aut monasteriis, in quo, seu quibus primò professi fuissent, eo ipso applicata esse & conferri debere, ad iuris & sacrarum consuetudinum formam reduxerit: necnon præfata bona regularium extra claustra, ut præfertur, degentium, sive mendicantium, sive non mendicantium, aut militiarum professorum, & etiam loca, & canonicas portiones, aut dignitates in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis cuiusvis ordinis regularibus obtinuerint, ac Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, vel quavis alia præfulserint dignitate, post eorum obitum ad eandem Camera Apostolicam, & juxta constitutionem scilicet. Pauli Papæ III. super spoliis, sub dat. videlicet tertio nonas Ianuarii, Pontificatus sui anno tertio promulgatam, legitime spectent & pertineant, idque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, dum collector generalis ad recuperandum spolia regularium specificè deputatus fui, apertè demonstratum extiterit, ac in possessione illa existerit ac recuperandi eadem Camera merito semper fuerit: nihilominus nonnulli vano sub dicta constitutionis Pauli IV. prædecessoris præfati prætextu contrarium aliquando asserere non dubitarint: Nos omnem circa prædicta dubitandi occasionem dimovere, simulque æquitate & iustitia suadentibus, ejusdem Camere indemnitati, ne indies molestiis & incommodis afficiatur, consulere volentes, præsentium auctoritate declaramus, res & bona quæcumque per dictos regulares extra claustra Ecclesiarum, monasteriorum, domorum, & quorumcumque regularium locorum degentes, quocumque jure & actione, sive ex causa testati, sive intestati, acquisita, & in posterum acquirenda, vel ad eos delata in quibusvis provinciis, dominiis, regnis, & locis consistant, nisi iidem, ad quos ista spectaverint, sufficienti fuerint testandi, aut de illis disponendi facultate suffulti, eaque legitime usi fuerint, ad eandem Camera pleno jure pertinuisse & spectare, ac bona quæcumque eorundem sub spoliatorum nomine comprehensa per ipsam Camera, ejusque nomine à quibuscumque illa quandoque occupantibus & detinentibus recuperari ac vindicari posse, & debere, ac juxta Pauli III. & aliorum prædecessorum nostrorum litteras eadem Camera Apostolica in hujusmodi bonis spolia nuncupatis verè universaliter & successoribus ampliori est privilegio munita, cuique merito magis favendam est, dum in eam rerum & bonorum dominum ac possessio nulla traditione præcedente transeat, in quacumque bonorum & spoliatorum sive ad seculares sive ad regulares, dum viverent, spectantium successione, quibuscumque in rebus sive pecuniis illa consistant, etiam si nominatim aut alia speciali nota illa designanda essent, quæ ad eandem Camera jure spoliatorum perlinerunt, pertinebunt in posterum, omni proferus sitione penitus cessante, jus & nomen veri hæredis in eisdem spoliis habere, illiusque naturam sortiri, ac veri hæredis privilegii & iuribus in quibuscumque bonis, pecuniis, iuribus, & actionibus uti antehac potuisse, & nunc posse, idque eorundem prædecessorum, ac nostra etiam intentionis semper fuisse & esse, auctoritate præsentium declaramus: sicque per quoscumque iudices in quibusvis causis, etiam per appellationem aut alias pendentibus & futuris, ac in quacumque causa vel instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere: necnon quicquid secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum fuerit hætenus, vel in posterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Dat. Rom. 21. Ian. 1577.

Idem.

Res quæcumque bonorum mobilium sine communi possessione prælatorum & quorumcumque personarum Ecclesiarum extra urbem Romam decedentium relicta, personis in Camera Apostolica.

CAP. IV.

Illa quæ ex fructibus, redditibus, & proventus Ecclesiasticis profecta, edificata, refecta, & restituta erint, seu alia ex eisdem fructibus, redditibus, & proventus quomodolibet provenierint, per obitum quocumque personarum Ecclesiasticarum, beneficiarum, & quæcumque tam simplicia, quam administrationem habent, obtinentium, nisi quoad simplicia de fructibus tam modi dispositum fuerit, vel ex privilegio Apostolice ex consuetudine legitime præscripta, tam secularium quam quorumvis ordinum regularium, quæcumque Pontificali dignitate fulgentium, in universis locis, extra tamen dictam urbem, pro tempore decedentium mansura, cuiuscumque qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum gemmas, nec non etiam fructus, redditus, & proventus hujusmodi à die Ecclesiarum & monasteriorum vacationis hujusmodi usque ad diem prædictorum, appropriationis, seu commenda de illis facientibus, quocumque & singulos fructus, redditus, & proventus ad nos ad Camera spectare & pertinere volumus & decernimus & eidem Camera appropriamus & applicamus.

Pius Quartus.

Clericorum bona omnia per negligentiam illorum vel pro tempore obitus eorum remanent inchoata personis in Camera Apostolica: consecuta quoque quocumque via facta canonice possident.

CAP. V.

Decens esse censentes, & æquum, ut nos, qui illa sua iustitia conservemus, Camera Apostolica non negligamus, quinimò, ne prætextu inordinabilis ab aliquibus usurpata, aut super ea dicta iniqua rursi contingat, ita nostra declarationis semore præscribamus, quod à nemine deluper dubium aliquod deducatur in dubium, an res & bona per clericos, etiam in clericis ordinibus constitutas, ex negotiatione illicita vel alia contra sacros canones acquiritæ, et spolia, vel alia ad Camera præfata jure legitime spectare & pertinere debeant. Nos omnem deluper laxationis materiam submovere, ac cavillationibus, ac alteracionibus ac litibus viam præcludere, & deinceps malis eorum qui iura dictæ Camere usurpare studeant, vitare, utraque in præmissis opportune providere volentes, tenore que in præmissis opportune providere volentes, tenore testatis plenitudine decernimus & declaramus, omnia & singula res & bona, cuiuscumque qualitatis & quantævis existentia, ac in quibusvis regionibus & regibus & dominiis, tam citra, quam ultra montes & maria existentia, per quosvis clericos tam seculares quam quomodolibet mendicantium ordinum, ac militiarum, quorumvis, etiam mendicantium constitutos, quosvis regulares, etiam in sacris ordinibus constitutos, ac quocumque status, ordinis, & conditionis fuerint, ac quocumque Episcopali, Episcopali, vel alia majori dignitate præfati, ex negotiatione illicita aut alia contra sacros canones quomodolibet acquisita, quæ pro tempore obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerint testandi, condito testamento ubi locorum decedentium & decedent, aut quibus illis, etiam si viventes provari, & eis destituti conigerit, & præsertim quocumque in drea lapido de sancto Joanne Romano Præbiteri, & religiosi, extra Romanam Curiam, ad illam locum venerendo, defuncti hætenus remanserunt, remanent, & manebunt, ad eandem Camera, & non alios, etiam quibusvis cathedralibus, etiam metropolitans, & collegiatis, ac aliis Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, &

caeterisq; beneficiis Ecclesiasticis cum cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis successores, illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli jus regrediendi seu accedendi aliquibus concessum fuerit, spectare, ac sub nomine spoliatorum venire, illaq; uti spolia ad Cameram ipsam pertinentia perpetuo colligi & recuperari potuisse, posse ac debere, & ita per quoscunq; iudices quavis auctoritate fungentes in quacunque instantia, sublata eis quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere. Rom. Non. Novembr. 1560.

TITVLVS IV.

DE COMITIBVS PALATINIS.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Doctores laurea magistratus à Comite Palatino quae olim conferebatur in quavis facultate candidatis, Concilio Tridentino decreto nullius nunc est auctoritatis & iuris.

CAP. I.

Quamvis à sede Apostolica, ad quam negotiorum multitudo undique confluit, curis omnino plena innumeris, nonnulla interdum ex iustis causis concedantur, quae successibus temporibus in publicum detrimentum, & alieni juris praedictum tendere noscuntur, non debet reprehensibile videri, si Roman. Pontifex, ad cuius providentiam pro debito pastoralis officii spectat super his debite providere, illa rationabilibus & iuridicis superveniens causis deinde cognitis quandoque revocat & annullat, ac in statum redigit rationis. Sane cum fide digna plurimorum relatione non sine animi nostri molesta intellexerimus, nonnullos Comites Palatinos, & diversos alios, praetextu facultatum sibi à Romanis Pontificibus & sede Apostolica concessarum, quam plurimos, tam laicos quam clericos, tam iure civili, quam canonico, & Theologia, nullo, aut non debito examine privo, indoctos & inhabiles, Doctores, Licentiatos, & Magistros creasse & promovisse, uti ad dignitates caeterasque beneficiis Ecclesiastica facilius assumuntur, & de eis providerentur in animarum suarum iacturam, & quam plurimorum scandalum. Nos huiusmodi scandalis quantum in nobis est obviare, & alias ne de caetero inhabiles ad huiusmodi gradus admittantur providere volentes: Motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolica potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione omnia & singula facultates & indulta eisdem Comitibus, ac etiam quibusvis officialium Romanae Curiae collegiis, singulisque aliis personis cujuscunque status, gradus, ordinis, & praesentis existentibus, ad Doctoratus, Licentiarum, & Magisterii gradum promovendi per quoscunque Romanos Pontifices praedecessores nostros, & sedem Apostolicam, ac etiam nos, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore praesentium perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus: Ac decretis Concilii Tridentini a inhaerentes decernimus & declaramus, eos qui à Comitibus & aliis praefatis promoti fuerunt, quoad dignitates, caetera que beneficia Ecclesiastica, nulla gradus prerogativa frui & gaudere posse vel debere. Rom. Calend. Jun. 1568.

^a Concil. Tridentin. sess. 22. c. 2. de reformat. & sess. 24. cap. 11. de reformat.

TITVLVS V.
DE MAGISTRIS, ET DOCTORIBUS.

Julius III. Rectori universit. Almae urbis.

Instituto & promotio ad Doctoratus insignia in favorem pauperum gratis fieri debet.

CAP. I.

Pauperes & egeni qui ad susceptionem Doctoratus graduum habiles reperientur in utroque seu altero iurium promoveri, & gratis pro Deo abique aliqua pecuniarum solutione ab eis facienda assumi seu Doctores creari debent.

Pius Quartus.

Cujusmodi facultatis Doctores & Professores promoti sine promovendi, tam electi quam eligendi, ad officiorum exercitia non se ingerant, nisi prius solenne fides professionis iuramentum emiserint, forma hic praescripta.

CAP. II.

In sacrosancta beati Petri Principis Apostolorum cathedra, meritis licet imparibus, hinc procellosis militantis Ecclesiae tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse sollicitos, ut Domini gregem cura nostrae commissum non solum ab apertis rapacium luporum, undecunque caulis obstreptentium insultibus, sed etiam à magis formidolosus pestiferarum vulpecularum domi latentium insidiis, per providum pastoralis officii ministerium, ipso Domino cooperante praeservemus, ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, ubilibet auferamus. Cum itaque juxta notum sanctissimi vatis oraculum, timor Domini, sine quo vera religio, & catholicae fidei puritas nullibi reperitur, sapientiae sit initium, & qui vel in scientiis proficere, vel eas alios docere parant, supremum illum sapientiae parentem, benignumque largitorem devoto sanae fidei obsequio demereri, veraque sinceræ religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc fidei puritatem scientiis, doctrinisque quibuslibet tum tradendis, tum addiscendis, tanquam necessariam basim, constituere, & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res novas audiendi cupidorum, ingenia in naufragos blandientium haereseum scopulos impingerent impingant, occurrere cupientes; motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magister, regens, vel alius cujuscunque artis & facultatis professor, sive clericus, sive laicus, aut secularis, vel cujuscunque ordinis regularis sit, in quibusvis studiorum generalium Universitatibus aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordinariarum vel extraordinariarum lectoris cathedram assequi vel jam obtentam retinere, seu alias, Theologiam, canonicam vel civilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibuscunque civitatibus, terris, oppidis, ac locis, etiam in Ecclesiis, monasteriis, aut conventibus Regularium quorumcunque, publice vel privatim quoquo modo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere: Neque Doctores ipsi, aut Universitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarii, vel alii superiores, sed nec etiam Palatini à Comitibus, aut alii particulares, facultatem eruditos viros ad eisdem gradus promovendi, etiam à nobis, & Apostolica sede, vel alias undecunque habentes, scholares, tam laicos, quam clericos, & cujuscunque ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet eruditione praeditos, ad illum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere & admittere; neq; Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicujus in Rectorem vel Cancellarium Universitatis, aut Gymnasii procedere; Nec ipsi Scholares, vel alii quan-

^a Vid. sup. c. 4. de sum. Trin. & sid. cat. & ibid. notat.

tumlibet docti, & alioqui habiles, gradus hujusmodi, vel eorum aliquem palam vel privatim recipere valeant, nisi Doctores videlicet, ac Regentes, Magistri & alii Professores jam ad cathedras & lecturas recepti, in Italia infra tres, extra verò illam infra sex menses à die publicationis presentium computandos: reliqui verò ad cathedras, & alias lecturas ibidem in posterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris, vel aliorum superiorum: Eligendi autem in Rectores vel Cancellarios ante illorum electionem, aut saltem admissionem in ordinarii loci, vel ejus in spiritualibus vicarii; Ac promovendi Scholares, & alii præfati ante illorum promotionem in ejusdem ordinarii, seu ejus vicarii, aut Doctorum aliorumve promoventium manibus, prævio etiam processu, vel debita informatione, quantum eis sufficere videbitur, super religione fideque catholica, Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, Lectorum, & promovendorum eorumdem per ipsos locorum ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta præcedente, eandem catholicam fidem, verbis juxta formam infra scriptam tenorem conceptis palam & solemniter profiteri teneantur. Et de super instrumentum publicum confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in privilegio Doctoratus vel alterius gradus hujusmodi, specialis ac de verbo ad verbum mentio & relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore presentium perpetuò statuimus & ordinamus. Forma autem * dictæ professionis fidei hæc est: Ego N. firma fide credo & profiteor omnia & singula quæ continentur in Symbolo fidei, quo S. R. E. utitur, videlicet: Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, visibilibus omnium, & invisibilibus. Et in unum Dominum Iesum Christum filium Dei unigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, filioque procedit. Qui cum Patre & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi, Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item, sacram scripturam, juxta eam sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse vera & propria Sacramenta novæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ catholice ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnè administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium

pro vivis & defunctis, atque in sacrosancto Eucharistia Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia non instantiationem appellat. Fateor etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constantè teneo purgatorium animasque ibi detentas fidelium suffragiis, ut aliter & Sanctos, unà cum Christo regnantes, verè acque invocandos esse, eosque orationes Deo præferre, atque eorum reliquias esse venerandas. Inter assero imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis necnon aliorum Sanctorum habendas & revereandas, atque eis debitum honorem ac venerationem impertendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo Ecclesiæ relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sacram Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanæ Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo à juro. Cætera item omnia à sacris canonibus, & concilio Concilii, ac præcipue à sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita, & declarata, indubitè recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, & hæreses quæcumque ab Ecclesiâ dominatæ & rectoris anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & damnatio. Hanc veram catholicam fidem, exequi nemo salvus esse potest, quam in presentibus profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & intactam usque ad extremum vitam spiritum conservabo. Deo adjuvante retinere, & confiteri, atque à mendacibus, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in meo poterit, ratum. Ego idem N. spondeo, voveo, & ratum Deo adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

TITVLVS VI DE MEDICIS

Pius Quintus.

Fidei professionem præscriptam ex jura spontanea formam prædictam emittere debent Medici, nec ultra deinceps præscribentur infirmis spiritualia remedia quævis unquam, placeat admittito.

CAP. I

Supra gregem Dominicam nostræ vigilantia divinitus creditum vigilis speculantis, proz nobis delictis per conceditur, exerceat officium, adeo, per quæ animarum salutem cum divini nominis gloria consiliis valeat, libenter intendimus, ut Christi fideles post Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum penitentia Deo reconcilientur. Sanè, cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccatis proveniat, dicente Domino Iuditham quem sanaverat: Vade, noli amplius peccare, quod deterius tibi contingat: ac propterea provide facere. Innocentius a III. prædecessor noster Medicis præcepit, ut, cum eos ad agrotos vocari contingeret, ante omnia moneant, ut animarum Medicos vocent, & ante omnia in extrema ægritudine confitentiis succedant in desperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum nulla temporis periclitatione aboleri, sed semper observari, constitutionem prædictam auctoritate Apostolica tenore presentium innovamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statui-

a Decreto magno Concilii Lateranensis consilii.

mus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum S. R. E. confitentur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi, ut pramittitur, peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus & moneamus, ut de infirmitate parochum certiores faciant, ac tam parochus, quam conjuncti & familiares prefati infirmum ad confessionem peccatorum suadent & inducant. Quod si qui Medicorum praxiiffa non observaverint, ultra poenas in dicta constitutione contentas, quas incurere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinae, quo insigniti erant, omnino priventur, & à Collegio seu universitate Medicorum ejiciantur, ac poena etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, ubi deliquerint, multentur. Et, ut hæc omnia inviolabiliter observentur, volumus, & eadem auctoritate precipimus & mandamus, ut nullus posthac ubique locorum Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis collegio & universitate concedatur, nisi omnia in presentium nostra constitutione contenta medio eorum juramento, coram Notario publico & testibus, observare in eorum manibus, vel ordinarii jurerint, & de hujusmodi juramenti in privilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collegia & universitates prefate non recepto à promovendis juramento hujusmodi, eosdem ad gradum prædictum promoverint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, poenam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis, presentes nostras literas publicari faciant, ac juramentum prædictum à Medicis jam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus juris remediis exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & diocesis prædictis admittant, nisi eis constiterit eisdem juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces, & jurate ac juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces exhibere reculant, gradu medicinae, & omnibus privilegiis eisdem Medicis, tam conjunctim, quam divisim eis & eorum cuilibet concessis per quosvis etiam Romanos Pontifices privent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant donec resipuerint. Rom. 8. Martii 1566.

Gregorius XIII.

Medici Judæi & infideles ad Christianorum curandos morbos non admittantur.

CAP. II.

Alia pax mem. Paulus Papa quartus prædecessor noster edita perpetua constitutione inter alia sancivit, ne Medici Judæi etiam vocati & rogati ad Christianorum agrotantium curam accedere, aut illi interesse possent: quam constitutionem postea Pius Papa quintus etiam prædecessor noster per suas literas approbavit, innovavit, & confirmavit, & robor perpetuæ firmitatis obtinere decrevit: ac voluit, & sub imitatione divini iudicii præcepit & mandavit, omnia in eadem constitutione contenta in posterum firmiter observari, non solum in terris & dominiis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subjectis, sed etiam ubique locorum. Quia tamen nobis non sine magna animi nostri molestia innouit, ea minime observari, sed multos adhuc ex Christianis hominibus esse, qui dum Indorum ac aliorum infidelium opera sanari cupiunt, veram salutem animarum suarum & corporum simul immemores sunt, & (quod valde dolendum est) in damna-

tionis æternæ maximum sepe discrimen incidunt, medicis Judæis & infidelibus hujusmodi ad ipsorum curationem vocatis & adhibitis: unde fit, ut & Judæi ac alii infidelibus magna detur delinquendi occasio, & simul salutare præceptum negligatur ab Innocentio Papa III. similiter prædecessore nostro in Concilio generali quondam emisum, & deinde à prædicto Pio V. innovatum, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati essent, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ confitentur, neque tertio die ulterius eos visitarent nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientia onerabatur, concessisset, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constaret, quod infirmi peccata sua confessi fuissent. Idcirco nos tam Judæos, qui adversus mandata hujusmodi Apostolica committere audent, quam Christianos qui illos ad se accersunt, vel medendi licentiam concedunt, & viam ad delinquendum eidem aperiant, coercere volentes, supradictas prædecessorum nostrorum constitutiones, auctoritate Apostolica tenore presentium approbamus, confirmamus, & innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus, atq; hæc nostra in perpetuum valitura constitutione, eidem constitutionibus & præceptis pro firmiori illorum observatione adhibemus, universis utriusq; sexus Christi fidelibus districtè inhihemus & interdiciamus, ne posthac Judæos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum agrotantium & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocati, admittive faciant, concedant, vel permittant.

TITVLVS VII. DE CONCILIIS.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Summi Pontificis auctoritas supra Concilium esse multis exemplis & pragmaticis sanctionibus in Concilio Basiliensi decreta abolitis ne probatur.

CAP. I.

Post æternus gregem suum usque ad consummationem seculi nunquam desertus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato seipsum humiliaverit, factus obediens usq; ad mortem, migraturus vero ex mundo ad patrem, in soliditate petreæ Petrum ejusq; successor vicarios suos instituit, quibus ex libro Regum e testimonio ita obedire necesse est, ut qui non obedierit morte moriatur, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest qui Romani Pontificis cathedram deserit, quoniam d. Augustino e, Gregorioq; auctoribus, sola obediencia est mater, custosq; omnium virtutum, sola fidei meritum possidens, sine qua quisq; infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente solliciti esse debemus, ut quæ à Rom. Pont. prædecessoribus nostris, præsertim in sacris Conciliis pro obedientiæ hujusmodi auctoritatis, libertatisque Ecclesiæ, & sedis Apostolicæ defensione mature, & ex legitima causa inchoata sunt, nostro studio mature, & diligentia debite absolvantur, cura, & diligentia simplicitate quoque animæ quarum etiam rationem Deo redditi sumus, à dolis & laqueis tenebrarum Principis liberentur, sane scilicet. rec. Iulius Papa secundus prædecessor noster, post indictum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sanctæ Rom. Eccles. Cardin. de quorum numero tunc eramus,

a C. cum infirmis, de poenitent. & remission. b Philipp. 2. c 1. Reg. 15. d Augusti. in opere Monachorum. e Gregor. 31. moral.

consilio & assensu, sacrum Lateran. Concilium, provide considerans cum eodem sacro Lateran. Concilio, Biturice. Regni Francia corruptelam, quam illi pragmaticeam sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis Apostolicæ detrimendo & vilipendio retroactis temporibus viguisse & adhuc vigere, ejusdem pragmatice sanctionis negotium eodem approbante Concilio discutendum certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus & Prælatibus certæ congregationis commisit. Et quanquam sanctio præfata ex multis nullitati notoria subjaceret, schismaque manifestum foveret & contineret, & propterea citation aliqua minimè præcedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset: ex abundantia tamen cautela idem Iulius prædecessor Gallicos prælatos, capitula Ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta sanctione utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolan. Asten. & Patien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abusus, in concernentibus auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sacrorum canonum ac Ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & invalida declarari non deberet. Cumque dicto Iulio prædecessore in humanis agente diversis impedimentis causantibus citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plenè discuti, ut intentio ipsius Iulii prædecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Iulio prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executi, & per procuratorem sitalem sacri Concilii promotorem reproduci, ipsorumque citationum non comparentium contumacia accusata, & ad ulteriora procedi petentium fuisset, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, omnibus ritè penatis, petitioni prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos & citatos diversa impedimenta allegarentur, quare in termino eis (ut præfertur) præfixo comparere non potuissent, ut omnino iusta excusationis & quærelæ occasio eis auferretur, terminum citationis & monitionis hujusmodi præfixum eodem sacro approbante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis sessionibus pluries prorogavimus.

Cum autem moniti & citati prædicti sublati jam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis, coram nobis & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curaverint ad allegandum causam quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excusationi ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente justitia reputamus: Nos mutare attendentes pragmaticeam sanctionem, vel potius ut dictum est corruptelam, schismatis tempore à non habentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Reip. Ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem, & à clame. Ludovico XI. ** a Francorum Rege Christianissimo revocata, cassata, atque abolita, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ sedis violare, ac diminuire facultatem Romani Pont. pro universali Ecclesia assidue laborantium, virorumque doctorum personis, quibus abundat Curia, & quorum consiliis sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ auctoritas & potestas conservatur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticis jus-

ta eorum status exigentiam providendi penitus auferre: Prælati vero Ecclesiasticis illarum partium causam præbere, ut ipsi nervum Ecclesiasticæ discipline obedientiæ sanctum frangant & violent, ac contra se sedem prædictam eorum marem, cornu erigant, hoc ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notoriam nullitati subjacere, nulloque nisi aliquo tempore, fortius tolerantia cujusdam adminiculo fulciti, eisdem Pont. prædecessores nostri præfati, prout ipsi suo summo opere optare demonstrarunt, corruptelam violationem hujusmodi, vel malignitate temporum, nisi illi providere, & in totum occurrere non valentes, a temporibus tolerasse visi fuerunt: considerantes tamen ab ipsius Biturice. sanctionis editione vix anno viginti fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranense Concilium legitime fuisse celebratum, quo cum (disponente Domino) constituti limas de ejusdem improbe sanctionis extirpatione & totius translatione sine nostra & tantorum parum in præfati Concilio congregatorum noia, ac nostra & dictorum utilitatem animarum periculo abluere, seu delictum posse, Augustino teste, judicamus, atque censeamus.

Et sicut pia memoriæ Leo Papa I. prædecessor nobis, cujus in hoc liberate quoad postsumus vestigia immutata, ea quæ in secunda Ephesina Synodo temere contra libertatem & catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum à Calcedonen. Concilio mandavit ac fecit pro dicta firmitate revocari: ita & nos à tam nefaria sanctione & contentorum in ea revocatione retrahamur debita salva conscientia, ac nostro & ipsius Ecclesiæ bonum posse aut debere censuimus. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta in Basiliensi Concilio edita, & ipso Concilio instante, à Biturice congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia translationem ejusdem Basiliensi Concilii per sacrum Eugenium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum factam, à Basiliensi concilio abulato, seu potius innovata, quæ præfatum post hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta essent, ac propterea nullum robur habere poterint, cum tantum solum Rom. Pont. pro tempore existentem, super auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus & potestatem a habere, ex clarè scripturæ testimonio, dictis sacrorum patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, sacrorumque causarum sententia manifestè constet: quorum aliqui contra placuit, reliqua vero utpote notoria, silentio prætere.

In Alexandrina enim Synodo Athanasio ibidem existente Felici Romano Pont. in eadem Synodo scriptum fuisse legitimus, Nicenam Synodum hanc illi, non debere absque Romano Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet etiam eundem Leonem Pontif. Ephesinam secundam Synodum ad Chalcedonen. translationem Martinum etiam Papam quintum præfatis in Concilio Senen. potestatem transferendi Concilium præfatum, ipsius Concilii mentione habita, de illa confessione ipsius Concilii mentionem habita, de illa Ephesinam quoque primam Synodum Chalcedonen. præced. eidem Leoni VI. Agathon VII. Hadriano VIII. Nicolao VIII. etiam Constantinop. Synodum Hadriano Romano Pont. prædecessoribus nostris maximam reverentiam præhibuisse, eorundemque Pontif. in sessionibus & mandatis in factis conciliis per eos editis & factis reverenter & humiliter obtemperasse. Unde Damasus Papa & ceteri Episcopi

a Ludovicus XI. Francorum Rex per legatos missos ad Pium II. liberam Ecclesiæ & Pontifici regno obedientiam præstitit, abrogationem pragmatice sanctionis, & magna in Turcas auxilia pollicetur. Remus Senatus Parisiensis. Caguin. libro 10.

a Vnde facilius transierunt vnde Constantinus in translatione Pape & Conciliorum, Dominicus Jacobus de de Concilio, artic. 7. Petrus de Marea in libro de purgatione Concilii.

scopi Romæ congregati scribentes de Concilio Arimæno. Episcopis in Illyrico constitutis, præjudicium ali- quod per numerum Episcoporum Arimæni congregato- rum fieri non potuisse testantur: Quamquidem conflet Romano Pontifici. cujus ante omnia decebat spectari de- cretum, talibus non præbuisse consensum, eundemque Leonem Pontificem universis Siciliæ Episcopis scriben- tem idem noluisse apparere: conserueruntque antiquo- rum Conciliorum Patres pro eorum que in suis Conci- liis gesta fuerunt corroboracione, à Romano Pontifici subscritionem, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonen- hujusmodi, & VI. Constantinopolitana & VII. eadem Nicæna, ac Romana sub Symmacho Synodis habitis ean- demque gestis, necnon in annali libro de Synodis manifestè colligitur, quòd etiam novissimè Constantinens. a Pa- tribus fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricens. Basiliens. secuti fuissent, hujusmodi mole- stia proculdubio careremus.

Cupientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hæctenus à nobis & præfato Julio præde. effore ex abundantè emana- tarum, quam aliorum præmissorum, que ita notoria sunt, ut nulla valeant excusacione aut tergiversacione celari, etiam ex nostro pastoralis officio procedentes, omnesque & singulos tam juris quam facti defectus si qui forsitan in præmissis interuenerint, suppletis, ex certa nostra scientia & de Apostolicæ potestatis plenitudine eodem sacro approbante Concilio tenore præsentium præfatum prag- maticam sanctionem seu corruptelam, ejusque appro- bationem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones siue ordi- nationes in eodem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, stylum, usus, siue potius abusum, ex ea in hanc usque diem quomodolibet emanatos, seu observatos, nullius roboris vel momenti fuisse & esse decernimus & decla- ramus. Necnon ad abundantiorè cautelam eandem Bituricensem sanctionem siue corruptelam, ejusque appro- bationem tacitam vel expressam, ut præfatur, & in ea contenta omnia & singula etiam inserta quæcunque reuocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, reuocatis, cassatis, ab- rogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus. Et cum de necessitate salu- tis existat, omnes Christi fideles Romano Pontifici b subesse, prout divina scriptura & sanctorum Patrum testi- monio edocemur, ac constitutione sceli. mem. Boni- facii Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, quæ inci- pit, Vnam sanctam, declaratur, pro eorundem fidelium animarum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctæ sedis suprema auctoritate & Ecclesiæ sponse suæ unitate & potestate, constitutionem ipsam sacro præsentis Con- cilio approbante innovamus & approbamus, sine tamen præjudicio declarationis sanctæ mem. Clementis Papæ V. quæ incipit, Meruit. Inhibentes in virtute sanctæ obe- dientie, ac sub penis & censuris infra dicendis omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam medicantium regularibus, & aliis quibuscunque personis, ejusqueque status, gradus, & conditionis existant, etiam sanctæ Ro- manæ Ecclesiæ Cardinal. Patriarchis, Prælatibus, Archi- episcopis, Episcopis, & quibusvis aliis Ecclesiasticis vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omni- busque aliis & singulis Prælatibus, clericis, capitulis & con-

ventibus secularibus, & ordinum prædictorum regulari- bus, etiam monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, parlamentis, officialibus etiam Regiis, iudicibus, advocatis, notariis & tabelionibus Ecclesiasticis vel secularibus, & quibus- vis aliis personis Ecclesiasticis regularibus & secularibus, ut præfatur, quæcunque dignitate fulgentibus, in præ- fato Regno Franciæ, Delphinatu, & ubicunque prædicta pragmatica directè vel indirectè, tacite vel expresse vi- gerei, quomodolibet existentibus vel pro tempore futuri- tis, ne de cætero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quavis causa, tacite vel expresse, directè vel indirectè, aut quouis alio quæ- sito colore vel ingenio, in quibuscunque actibus judicia- libus vel extrajudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam judicare, aut quouis actus iudiciales vel extrajudiciales secundum dictam pragmaticam tenorem vel capitula in ea contenta per se vel alium seu alios nul- latenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfatum pragmaticam sanctionem aut in ea contenta capitula seu decreta ulterius in domi- bus suis, aut aliis locis publicis vel privatisteneant, quin- imò illam ex quibusvis Archiuis etiam Regiis, seu ca- pitularibus & locis prædictis infra sex menses à data præ- sentium computandos deleant, seu deleri faciant, sub majoris excommunicationis lætæ sententiæ, necnon quo- ad Ecclesiasticas & regulares personas prædictas, omni- um etiam Patriarchalium, metropolitanum & aliarum cathedralium Ecclesiarum, monasteriorum quoque & Prioratum etiam conventualium, & quarumcunque dignitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum secularium & quorumvis ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo verò ad seculares præfata excommunicationis, necnon amissio- nis quorumcunque feudorum tam à Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabili- tatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos, quomodolibet faci- endos, infamiasque ac criminis lætæ majestatis in jure ex- pressis poenis eo ipso & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos prædictos, si (quod absit) contrafe- cerint, incurrendis, à quibus vigore ejusqueque factatis, ac clausularum etiam in confessionalibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis concessis con- tentarum, nisi à Rom. Pont. canonicè intrante vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

Paulus Tertius.

Ecclesia in assiduo & maxime turbata Christiana reipublica re- bus presentissimum remedium ex Conciliorum æconomorum in- ditione experta est.

CAP. II.

Majores nostri sapientia admirabili & sanctitate præ- diti sæpe in summis Christianæ reipublicæ pericu- lis remedium optimum atque opportunissimum œcu- menica Concilia, & Episcoporum generalis conventus adhibuerunt. Ex diplomate indictionis Tridentini Concilii. Cal. Junii 1542.

Pius IV.

Concilioꝝ canones interpretantur & confirmantur Pontificis maximi declaratione.

CAP. III.

Sicut ad sacrorum Concilioꝝ decreta ac canones auctoritas atque confirmatio Apostolicæ sedis & debet & solet accedere, ita si qua super eis exorta sit dubitatio, ejusdem sedis iudicio & declaratione tollenda est,

a Pragmatica sanctionis abolitio, ejusque sequentium pena. P P P 3

a Vide Nicolaum Sanderum lib. 7. de visibili monarchia, ubi agit de Const. Constantinensi pag. 540. b Les Episc. &c. ad Anast. in sin. Gelas. in Episc. ad Episcopos Dardania Nicol. I. in Episc. ad Michaelen. Innoc. III. serm. de consec. Pontifici. Bonifac. VIII. in extravag. iii. de major. & obed.

Idem.
Concilio decreta non prius rata & firma habentur quam eis accesserit Pontifici maximo confirmatio, cuius est ea & sancire & declarare, tum sancte interpretari. Idq. unico Concilio Tridentini exemplo ex antiquo Ecclesiastica jurisdictionis ritu probare licet.

CAP. IV.

Benedictus a Deo, & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tot procellis & tempestatibus agitatum atque vexatam, & gravius indies laborantem, apto tandem ei subvenit, optatoque remedio. Ad plurimas & perniciosissimas hereses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam Ecclesiasticam disciplinam, ad pacem & concordiam Christiani populi procurandam, indictum jam pridem in civitatem Tridentinam œcumenicum & generale Concilium b à piæ memoriæ Paulo III. prædecessore nostro, & sessionibus aliquot habitis ceptum fuerat. Ab ejus autem successore Iulio in eandem urbem revocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus obstructis, ne tum quidem peragi poterat. Ita que diutius intermissum fuerat, non sine maximo moerore piorum omnium, cum quotidie magis Ecclesia ejusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum sedis Apostolicæ regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut pastoralis sollicitudo monebat, divinx misericordiæ fiducia perficere aggressi, adjuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis laborare desistimus, quodque à patre luminum assidue precati sumus. Cum enim eam in urbem undique ex Christiani nominis nationib. convenisset nostris convocata literis, & sua etiam ipsorum pietate excitata Episcoporum & aliorum insignium Prælatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, & sacrarum literarum scientia, diviniq. & humani juris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo sedis Apostolicæ legatis, nobis adeo Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus sedi Apostolicæ propriæ reservatis liberum ipsi Concilio arbitrium per literas ad legatos nostros scriptas ultro permiserimus, quæ de sacramentis, & aliis rebus, quæ quidem necessariz vixæ sint, tractanda, definienda, & statuenda restabant, ad confutandas hereses, ad tollendos abusus, & emendandos mores à sacrosancta Synodo summa libertate diligentiaque tractata, & accuratè ac maturè admodum definita, expliata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis Concilium tanta omnium qui illi interfuerunt concordia peractum fuit, ut consensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit, idque in nostris atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac urbe indiximus, quæ magna Cleri & populi pietate celebratz fuerunt, laudesque & gratias divinz majestati merito persolvendas curavimus, cum ejusmodi Concilii exitus spem magnam & prope certam attulerit, fore ut majores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perveniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quæ nostro & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem c à nobis petierit, decreto de ea re in publica sessione facto. Nos ex legatorum literis prius, deinde post reditum eorum ex iis quæ Synodi nomine diligenter retulerunt,

postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cæ. de celebratione matura, sanctique Spiritus in primis auxilio tractato, cum ea decreta omnia catholica, & populo Christiano utilia ac salutaria esse cognovissemus, vobis omnipotentis laudem de eorundem fratrum nostrorum consilio & assensu, in Consistorio nostro secretissimo omnia & singula auctoritate Apostolica hodie credidimus; & ab omnibus Christi fidelibus suscipiendam esse decrevimus: sicut harum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus suscipi observarique decernimus. Mandamus autem virtute sanctæ obedientiæ, & sub penis à sacris canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis arbitrio nostro infligendis, universis & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibuscumque Ecclesiarum Prælatibus, quoscunque status, gradus, ordinis, & dignitatis sint, etiam Cardinalatus honore præfulgeant, ut eadem decreta & statuta in Ecclesiis suis, civitatibus & diocesis in obsequio & extra iudicium diligenter observent, & libenter quisque suis, ad quos quomodolibet pertinet, ut inobservabiliter faciant observari, contradictores quolibet contumaces per sententias, censuras, & penas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellacionibus postposita compescendo; invocato etiam, si opus fuerit, brachii secularis auxilio. Ipsum vero charissimum filium nostrum Imperatorem electum, ceterosque Reges, Principes, ac Principes Christianos monemus, & precipue misericordiz Domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut qua pietate Concilio per omnes susceperunt, eadem pietate, ac pari studio dum hanc, & populorum suorum salutis causa, pro sedis quoque Apostolicæ, & sacre Synodi reverentia ad eundem Concilii exequenda & observanda decreta prælati, cum oportuerit, auxilio & favore suo adsumant, neque adversum eandem ac salutari Concilii doctrinæ opinionem à populo nationis suæ recipi permittant, sed eas penas in litteris. Ad vitandum præterea pervertitorem & contumacem quæ oriri possent, si unicusque liceret pro se et libertate decreta Concilii commentarios & interpretaciones sub edere; Apostolica auctoritate inhibemus omnibus, tam Ecclesiasticis personis quicunque; sancto enim concilio, & gradus, quàm laicis quocunque honore & prestate præditis, Prælati quidem sub benedictis impressis Ecclesiæ, aliis vero quicunque fuerint sub curatorem invocationis late sententiæ penis, ne quis sine autoritate nostra audeat ullos commentarios, præfatos autem litteras, scholia, ullumve omnino interpretacionis finem, per ipsius Concilii decretis quocunque modo edere, aut quicquam quocunque nomine, eorum sub preterito majoris decretorum corroborationis vate executionis aliove quaesito colore statueret. Sicuti vero in eis aliquod obcurius dictum & statutum fuisse, tamq. ob casum interpretacione aut decisione aliquo egero solum fuerit, alieno dat ad locum quem Dominus elegerit, ad sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem etiam ipsa sancta Synodus tam reverentis apparuit. Nos enim difficultates & controversias si quæ ex decretis ortæ fuerint nobis declarandas, quoniam primum ipsa quoque sancta Synodus decrevit, referamus, prout rati, sicut ea de nobis merito confisi est, omnium pronunciarum necessitatibus, ea ratione que commodior nobis visa fuerit, providere. Rom. 7. Cal. Febr. 1564.

TITVLVS VIII.
 DE CELEBRATIONE MISSARVM
 & Sacramento Eucharistiz, & divinis officijs.

a 2. Corinth. 1. b à Pio IV. tandem in Tridentina civitate confirmatum & absolutum fuit die Mercurii, 26. Ianuar. anno 1564. c Sess. 25. cap. ultimo.

Pius Quintus.

Clerici sub poena suspensionis a divinis Missa sacrificium non celebrarent vesperino tempore.

CAP. I.

Sancitissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Pius divina providentia Papa V. ad cuius notitiam pervenit, quod nonnulli cathedralium etiam forsitan metropolitanarum, collegiarum, & aliarum Ecclesiarum, necnon monasteriorum, conventuum domorum, & aliorum piorum locorum secularium, & diversorum ordinum, ac militarium regularium, Praelati, capitula, clerici, fratres, alique superiores & personae antiquum sanctae Romanae Ecclesiae ritum institutum Missarum celebrandarum temporibus pervertere satagentes, diversas licentias & facultates Missas, quae media nocte, & seu in aurora natiuitatis ac de mane resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, & forsitan aliarum festivitatum iuxta praedictum ritum celebrari consueverant, de sero etiam forsitan circa solis occasum vigilia festiuitatum earundem in suis Ecclesiis & capellis celebrandi, seu celebrari faciendi ab Apostolica sede vel eius legati, ac etiam majori poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetraverunt, illisque jam pridem utuntur: hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerans, ac propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei submovere volens, omnes ac singulas licentias & facultates huiusmodi, haecenus etiam motu proprio, vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter expressis habens, Apostolica auctoritate, ex certa scientia revocavit, ac omnino cassavit, & annullavit: hac praesenti perpetuo valitura constitutione quibusvis Praelatis, capitulis, clericis, fratribus, aliisque superioribus, & personis eorundem Ecclesiarum, monasteriorum, conventuum, domorum, & aliorum piorum locorum in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis suae, ac perpetuae suspensionis a divinis poena districtius inhibens, ne deinceps Missas vesperino tempore nomine licentiarum & facultatum huiusmodi, aut alio quovis praetextu celebrare, vel celebrari facere praesumant: ac mandans locorum ordinariis, ut eandem praesentem constitutionem sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscunque Praelatos, capitula, clericos, fratres superiores, & personas huiusmodi inviolabiliter observari faciant, contraditores quoque libet auctoritate Apostolica compescendo. Rom. 28. Martii 1566.

Idem.

Divini cultus & templorum Deo dicatarum religio omnino deo-rem exposcitur, ut hinc accantur colloquia, confabulationes, deambulationes, socii, & ea omnia, quae vel scandalo sunt, vel devotionis impedimento: nam dicitur Domini deest sanctitudo.

CAP. II.

VT Deo optimo maximo, gloriose virgini, & sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X. praedecessoris nostri constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis & devotus ingressus, quieti conversatio, devotis orationibus insistent, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramentum adoret, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiae caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, foeda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quaecunque quae divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat sive praesumat, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia divina officia. Qui vero praedicta petu-

lanti animo contemplerint, praeter divinae ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii poenas incurrent, quae omnia locorum quoque ordinarii in suis Ecclesiis facient observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missae, & divina celebrantur officia, aut verbum Dei praedicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum irreverenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere praesumpserit, poenam vigintiquinque ducatorum incurret, praeter alias arbitrio nostrae imponendas & moderandas poenas, & qui non habebit in aere luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis sive etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum poenam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obscenis & inhonestis verbis aut signis usus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aureorum poenam multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus praeterea omnibus & singulis cathedralium, collegiarum, & parochialium Ecclesiarum capitulis, Rectoribus, vicariis, sacristis, ostiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus praefatos omnes in Ecclesiis delinquentes admonerant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis ordinariis vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, poenam duorum aureorum vice qualibet incurrent, ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominia notatus exilio multabitur. Qui vero plebeius fuerit nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda sustigabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes Quicumque clericus in hoc blasphemiae crimen incurrit, pro prima vice fructibus unius anni omnium & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria, vel corporali, pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiae atque personae arbitrio iudicis puniatur.

Idem.

Facultatis concessa Graecis Latino more, & Latinis Graeco ritu Missae & alia divina officia celebrandi, revocata.

CAP. III.

PROVIDENTIA Romani Pontificis plurimum circumspicienda nonnunquam ea quae certis suadentibus causis per ejus praedecessores gesta sunt, ex aliis non minus rationabilibus causis alterat, & ad vritinum statum reducit, prout aequitas suadet, & in Domino conspici expedire. Sane cum ad notitiam nostram pervenerit, quod nonnulli Presbyteri tam Graeci, quam Latini antiquum S. R. E. ritum tamen celebratione Missarum, quam aliorum divinarum officiorum pervertere satagentes, diversas licentias & facultates, Missas, & alia divina officia Graeci Latino more, ac Latini Graeco ritu celebrandi ab Apostolica sede, vel eius legati, ac etiam maiore poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetrarunt, illisque jam pridem utuntur, hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerantes, propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei extirpare & submovere volentes, omnes & singulas licentias & facultates huiusmodi haecenus etiam motu proprio vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter

expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac praesenti nostra perpetuo valitura constitutione revocamus, cassamus, annullamus, & irritamus: quibusvis Presbyteris tam Graecis, quam Latinis in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis nostrae, ac perpetuae suspensionis a divinis poenis districtius inhiabentes, ne deinceps Presbyteri Graeci, praecipue uxorati, Latino more, & Latini Graeco ritu, huiusmodi licentiarum & facultatum, aut alio quovis praetextu Missas & alia divina officia celebrare, & celebrari facere praesumant. Mandantes in virtute sanctae obedientiae omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis praesentes nostras literas publicari, & sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscumque Praelatos, Capitula, Clericos, Fratres, Superiores, & personas quolibet inviolabiliter observari faciant. Contradictores quolibet auctoritate Apostolica compescendo.

TITVLVS IX.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE Sanctorum.

Paulus Quartus.

Sanctorum festa & solennes memoria sub die eorum obitus celebrantur.

CAP. I.

Gloriosus in sanctis suis Deus, qui omnia operatur in omnibus, quosdam in Ecclesia sua posuit Apostolos, quosdam Prophetas, quosdam Doctores, quosdam Martyres, & quosdam Confessores, quos per anni circuitum, die ut plurimum qua eos ad caelestia regna migrare contigit, sancta veneratur universalis Ecclesia, ut Christi fideles eorum venerationi per exercitium bonorum operum vacantes, piis ante thronum divinae maiestatis eorum suffragiis adjuvari, & exinde Deo propitio vitam aeternam facilius consequi valeant. Rom. Id. 6. August. 1. 58.

Pius Quintus.

Religiosa festorum dierum renovatio, in quibus nihil agendum quod sanctitatem, charitatem & pietatem non speret.

CAP. II.

Cum dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in lege divina a praecipitur, cupientes abusus praevalentes, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere, & antiquorum canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies dominici, & praecipue in honorem Dei, beatae Mariae virginis, sanctorum Apostolorum feriant, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus praefatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devota intendant, ab omni illicito & servili opere abstinere, mercatus non fiant, profanae negotiationes & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus praefatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, praeter divinam ultionem, & amissionem animalium quibus ad vecturam utitur, etiam graves poenas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in urbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistratum, ita ut praeventio- nis locus sit. Quibus omnibus districte praecipimus, ut haec diligenter observari procurent, illas etiam festivitates, quae juxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueverunt, juxta laudabilem consuetudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Romae Cal. Aprilis 1566.

a Deuter. 6. Exod. 21. & 30. Eccl. 20. Luc. 16.

Gregorius XIII.

Calendae Octobris perpetuo solennes festa Rosarii beatae virginis ad devotam classis Selimi Turcarum imperatoris in suo termino apud Naupactum.

CAP. III.

Monet Apollus in omnibus gratias agere, necnon quoque sacrarum literarum historiae insignia Dei beneficia, tum ut ei a quo accepta sunt, merito referant gratias, tum ut fideles quibus collata sunt, illorum memores ad divinum cultum magis indies incitentur. Illi- lemibus annuis festivitatibus celebranda esse. Quae cum multoties institutum fuerit, tum vero maxime in Deus patrum nostrorum populum suum a servitute Aegyptiaca per manum fortem liberavit. Notanda quoque non minima beneficia quotidie a Deo optimo maximo accipimus, inter quae illud singularissimum imperatoris no- no ab ineffabili ipsius clementia nobis concessum fuit, ut Turcarum classis & numero longe superior, & pro- teritis elata victoris, a Christianorum classe virtute Do- mini nostri Sabbatho decerente, die septimo Octobris non longe a Corinthiaco sinu penitus devicta & quilla- ta fuerit, qua nempe victoris universum populum Chri- stianum ab impitissimi Tyranni sanctibus divinis manibus ereptum fuisse, inficiari nemo potest: Apollus praeter- parere, & sanctorum patrum exempla sequi volentes, ut huius ingentissimi beneficii universaliter habendam me- moria, institueret omnino decrevimus.

Quia vero preces ad Deum oblati, eo gratiores et ef- fectius conspectum ascendunt, quo dignioribus muneribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, necnon beatum Dominicum ordinis praedicatorum instituo- rum, cum & Gallia & Italia a pernicioso praeterea ve- resibus, ad iram Dei placandam, & beatissimi virginis intercessionem implorandam, piissimum illius quoad modum instruisse, quod Rosarium & Halarum bea- tissime virginis Mariae nuncupatur: annuatim quoque eadem die septima, quae tunc fuit die Dominica prima dicti mensis Octobris, frateritates omnes sub dic- ti Rosarii nuncupatione militantes, per universum orbem juxta earum laudabilia instituta & consuetudines processionaliter incedentes, pias ad Deum preces effusa- se, quas per intercessionem beatissime virginis ad locum victoriam consequendam multum proficere pie creden- dum est, opere pretium nos facere esse existimamus, si ad tantae victoriae caelitus proculdubio concessa ve- moriam conservandam, ad gratias Deo & beatissimae vir- ginis agendas, festum solenne sub nuncupatione Rosarii in prima Dominica mensis Octobris solemniter cele- brandum institueremus. Quae nota proprio & de Apostolica potestate plenius, ad laudem Dei & Domini nostri Iesu Christi, quoque gloriosae virginis ma- tris, tenore praesentium decrevimus, ut de cetero perpe- tuis futuris temporibus, quolibet prima die Dominica mensis Octobris, per universi orbis partes, in his vide- licet Ecclesiis in quibus altare vel capella Rosarii fuerit, ab omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, sub festum solenne sub nuncupatione Rosarii praedicti, sub duplici majori officio, ad instar altorum solennium festi- vitatum celebretur & sanctificetur, eademque die officium de beatissima virgine novem lectionum more Eccle- siastico persolvatur & recitetur. Decretiones praedi- ctas, quas perpetuo valere volumus, nullo unquam tem- pore de surreptionis vel obreptionis, aut nullius in alio vitio, vel intentionis nostrae, aut alio defectu non- ri, argui, vel impugnari posse, sed plenarios effectus ha- turi debere: & ita per quoscumque iudices, quavis au- toritate fulgentes, etiam causarum palatii Apostolicae auditors, & sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, libe- lata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi aut in- terpretandi facultate & auctoritate, iudicari & interpre- tari, & definiti debere. Cal. April. 1573.

TITVLVS X.
DE IVRAMENTIS, ET IVRISIV.
randi obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilia & illicitorum juramentum inane & prohibitum.

CAP. I.

INter Apostolicas & alias canonicas sanctiones, quæ de jurisjurandi religione variis temporibus prodierunt, scilicet record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de earum consuetudine observari, ut cum earum Prælati ad Ecclesias ipsas primò accedunt, vel cum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur, nec Prælatos admitti, nec canonicos aliter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & consuetudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare: inter laicos etiam multarum civitatum, castrorum, & terrarum eum consuetudinis morbum in assumendis potestati- bus, rectoribus, vel officialibus suis irrepuisse, ut ipsi potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausa juraverint servaturos. Et quia in statutis, consuetudinibusque supradictis interdum aliqua reperiebantur illicita, seu impossibilia, vel obviantia Ecclesiasticæ libertati, idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in jurantibus peccandi occasio præberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum esset iniquitatis, prædictus Nicolaus Papa animarum periculis obstruere cupiens, frugifera & salubri constitutione præcipit quibuscunque statutis, contineri in prædictis consuetudinibus & statutis illicita, impossibilia, vel libertati Ecclesiasticæ obviantia, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo præstari, & juramenta ea intentione faciendi vel facta, ut etiam illicita, vel impossibilia, seu libertati Ecclesiasticæ obviantia observentur, cum etiam sub tali intentione præstari non possent absque divinæ majestatis offensâ, decrevit in hujusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati Ecclesiasticæ obviantibus non servanda: quin potius pro animarum salute si sub forma prædicta vel simili aliquos ignorantem prædicta illicita, seu impossibilia: vel libertati Ecclesiasticæ obviantia jurare contingeret, ad observanda duntaxat licita, possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obviantia juramentorum intentio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercunque, & sub quacunque verborum forma præstata vel præstanda, ad licita, possibilia, ac libertati Ecclesiasticæ libertati non observantia duntaxat extendi, ipsosque jurantes ad alia per præstationem juramenti hujusmodi non teneri. Verumtamen multis infirmi, cupidique sensus sese in hujusmodi juramenta cum animarum suarum periculo precipitant.

Nos, quoniam hæc sanctorum quoque Patrum instituta, & salubria rerum Ecclesiasticarum directioni ad vefantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia omnino bonum in Ecclesiis rebusque publicis pervertunt, ea non provisionis subsidio prohibere volentes, præsentium auctoritate innovamus prædictam constitutionem Nicolai Papæ, iridemque alias omnes canonicas sanctiones de abusu & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad præterita inviolabiliter observari. Ac etiam præcipimus, & interdiximus Prælati, Canonicis, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, ceterisque conventibus, civitatibus quoque, castrorum, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ, aut decretis Concilii Tridentini obviantia, sive ante sive post electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque ac

quocunque tempore, etiam prætextu cujusvis consuetudinis quocunque tempore observata, quæ potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie præstare, reddere, vel exigere, neve super præstitis, redditis, vel exactis hucusque quencquam in iudicio vel extra in quietare audeant quoquo modo, vel turbare, illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia exigere contenderint, Episcopos videlicet, & alios quocunque Pontificali dignitate præditos, suspendimus à divinis, capitula verò & conventus, eorumque Ecclesias: & loca omnia interdicto Ecclesiastico supponimus, ac singulares personas excommunicationis sententia innotamus, inhabilesque facimus ad obtenta & alia obtinenda eo ipso, nobisque & Romano Pontifici pro tempore existenti relaxationem suspensionis & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuò reservamus. Decernentes eos, qui talia juramenta scienter præstiterint, usu & commodorei & gratiæ, cujus causa juraverint, eo ipso privatos esse: alios vero ignorantem ad præstitorum juramentorum hujusmodi observationem servaturos. Necnon irritum & inane, quicquid secus per quoscunque scienter vel ignorantem attentatum est hæcenus, & deinceps contigerit attentari. Rom. Non. Sept. 1584.

TITVLVS XI.

DE TREVGÆ ET PACE.

Pius Quartus.

Taci & trevgæ fidei iuraciones stipulantur, ne novis causis rumpatur conventio.

CAP. I.

Quoniam eò hominum protervitas devenit, ut quæ homicidium vel maleficium aliquod committere deliberarunt, prius quarant eos quos pro hostibus habent, trevgæ vel pacis prætextu affecundo, decipere, quo facilius postea delicti perpetratio reddatur, expeditque propterea ut quos Dei timor non retinet, poenarum rigor deterrendo coarceat, populorum quieti consulere, & flagitiosos scitiorum ac scandalosorum ausus deprimere, necnon cavillationibus, quas ad solutiones poenarum effugiendas hominum malitia in dies excogitat, subvenire volentes, quod poenæ conventionales pacis & trevgæ ruptæ, & fidei iuraciones de non offendendo, stipulantur in futurum per Notarios in favorem Cameræ Apostolicæ, & non communitatum, vel alterius, & si aliter factæ fuerint, in ipsius Cameræ favorem stipulatæ censentur. Quodque in causis trevgarum pacisque fractarum ipsi fractores, vel eorum fidei iuratores allegare non possint, quod offensâ ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in cautionibus deferri potest modo cautum sit ne offendatur impunè, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendi facient: sed aliquando Notariorum imperitia sensum & intentionem partium pervertente, contingit eos scribere, quod partes promittunt non offendere per se & alios, ubi scriptum oportuisset pro se & aliis, differentiam videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes; ac propterea præbentes tantam cavillosam & delinquentibus prætendendam, quod facta offensione per unum ex comprehensis in fidei iuracione, non sit commissa stipulatio poenæ, nisi constet quod ille qui offendit, de mandato Principalis offenderit, unde etiam infinita scandala eveniunt, illaque remanent impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicando.

PPpp 5

rum poena plectatur; & nihilominus siue ex dictione per, siue ex dictione pro, stipulatio concepta & offensio sequuta fuerit, principales promittentes ad poenam conventionalem perinde teneantur, ac si ipsi mandantibus offensio emanasset, & de eorum mandato legitime constaret; iidemq; Notarii sub simili poena in instrumentis fidei iuramentum de non offendendo apponant clausulam: Quod data contraventione alicujus comprehensi in stipulatione, si contingat talem contraventionem verè & realiter confiteri, vel fictè propter contumaciam in non comparèdo, poena conventionalis committatur, & exigi possit à fidei iuramentis, nulla excusatione vel exceptione penitus admittenda: imò habeantur crimen & contraventione, ac si per testes vel alias legitime probatum vel approbata fuissent. Et si clausula in stipulatione omissa fuerit, illa nihilominus pro appposita, & contraventione pro legitime approbata habeantur. Et similiter si per principalem siue alicuius in fidei iuramento comprehensum, stipulatione contraventionem, & offendens se contraveniens contumax, isque in meram contumaciam condemnatus fuerit, fidei iuramentum statim ad solvendum poenam conventionalem cogatur; nec possit audiri, siuam principalem offendisse ex causa necessaria defensionis allegando & deducendo, ne videlicet delinquentes indirecè per procuratorem & interpositam personam audiantur: & quod dictum est in exemplo dicto exceptionis huiusmodi, id etiam ad omnia alia extendatur. Et si talis clausula fuerit in predictis stipulationibus omissa, nihilominus appposita similiter intelligatur; Quod & ad solvendum teneantur, etiam si eorum filii in meram contumaciam de aliquo delicto condemnati aut banniti fuerint, non obstante quocumq; statuto, aut forsan consuetudine in contrarium existente, quibus omnib; nos per presentes in ampliori forma derogatum esse censuimus & decernimus.

Præventio inter iudices ordinarios & seculares.

In causis clericorum criminalibus merè Ecclesiasticis, ordinarii Ecclesiastici privative ad seculares iudices cognoscant, sed in aliis mixtis sit locus præventioni inter ordinarium & iudicem secularem, dataq; præventionem ex parte ordinarii Ecclesiastici, non nisi contra clericos tantum procedere possit. Et si prætenderetur ratione connexitatis, ad iudicem, vel alias quomodocumq; laicum ejus forum fortiri debere, iudex tamen secularis ita præveniens, quavis inhibitione sibi facta non obstante, abque censurarum vel aliarum poenarum incursum procedere possit. Necnon quibuscumq; appellacionibus, provocacionibus, nullitatibus dictionibus, commissiõibus, inhibitionibus, & aliis decretis contra formam superius traditam per quoscumq; etiam iudices præfatos pro tempore quomodolibet emanatis & factis non attentis, liberè & licite per ipsos iudices, à quibus ad suam condemnationem totalem executionem, aliàs tamen legitime, sub simili indignationis & excommunicationis poena, procedi posse, & omninò debere, ac ut procedant præcipimus & mandamus. Et insuper tam iudicibus præfatis, quam Notariis sub eadem excommunicationis ac indignationis nostra, privationisque officii poena, ne contra præmissa aut quicquam præmissorum facere & attentare præsumant, districtius inhibemus.

Pius Quartus.

Moderatur & ad juris terminos reducitur præcedens rescriptum Pii IV. de allegatione novæ causæ in causis pacis & treuga fractæ. Et præventio juxta Concilii Tridentini decretum observatur.

CAP. II.

Cum ob innumeratas Rom. Pont. occupationes, ac particularium rerum quarumlibet status ignorantiam, contingat ab eo quandoque literas emanare, quæ in magnum aliquorum præjudicium redundare noscuntur, minime reprehendendum esse videtur, si tandem præ-

judicio cognito literas huiusmodi, etiam si per eius prædecessorem emanaverint, tanquam per inadvocatum editas, revocet & limitet, aliasque deliquit, prout rerum & temporum qualitate penita concilia in Domino salubriter expedire. Dudum liquidem hinc record. Pius Papa IV. prædecessor noster, capientissimè & excessibus qui in dies oriebantur provisionibus per quasdam suas in forma motus proprii editas literas inter alia statuit, quòd in causis treugarum & præfatarum ipsi fractores vel eorum fidei iuramentis allegari possent, quòd offensio ex nova causa processisset, delegata cuiquam suffragarentur. Et etiam quòd in mixtis inter iudicem Ecclesiasticum & laicum locum præventionis, ita tamen quòd iudex Ecclesiasticus in causis præventionis non possit procedere contra laicum, sed illud debeat remittere ad iudicem laicum, & alia prout in eisdem literis plenius continetur. Nos considerantes à ratione & juris debito alienum esse, eos qui criminis innoxii fuerint, eorumque fidei iuramentis, si treuga pacis seu fidei iuramentis de non offendendo postea ex nova emergente occasione fracta fuerint, eorum occasione gravari debere, cum præcipue paces, treugæ, seu fidei iuramentis huiusmodi de non offendendo ponantur ad defensionem futuris causis, sed ex præteritis tantum oriuntur, literas præfatas quoad præmissa revocantes, cassantes, & inane habentes, effectumque suum fortiri in præmissis non possint decernentes: Motu simili, & novam causam in pace treugarum, seu fidei iuramentis huiusmodi fractioe præmissas tantum, videlicet qui fuerint causa pacis, treugæ, seu fidei iuramentis de non offendendo huiusmodi fracturum, seu faciendum, præfatarum seu præfatarum, ipsi aliquo modo, seu aliquis eorum in dictis fractioibus intervenerint seu intervenerint, videlicet si aliquis dictis principalibus aliquem ex comprehensis in treuga, seu fidei iuramento de non offendendo offendit, vel ipse ab aliquo ex ipsis comprehensis offendatur excusare.

Si verò supradicti principales, seu aliquorum, in fractioe pacis, treugæ, seu fidei iuramentis huiusmodi supra non intervenerint, seu intervenerint, ipsos eorumque consanguineos & fidei iuramentis, ceterosque in pace treuga seu fidei iuramento de non offendendo comprehensos, & quemlibet eorum novam causam huiusmodi allegare posse, & ea probata excusari debere, & quocumque modo gravari, perturbari, aut inquietari non possint, debere: idque tam in causis motis, & in quibus motus non tam fuit (dummodo sententia deliquit, non tamen non tam fuit executioni demandata) locum non vendicare posse, & debere declaramus. Cumque etiam sæpe contingat, partes ipsas, contra quas in contumaciam procedi contumaciter, vel ita negotiorum mole gravari, vel ita longe abesse, ut ipsorum contumaciam lex mensuram spatio huiusmodi expurgare minime queant, terminum lex mensuram huiusmodi ad annum prorogamus, ac eorum actibus huiusmodi defensionis non nisi post anni lapsi terminum denegari debere. Ac quoscumque aliter quam ut summo iure ferendas sententias, inanes, nulliusque roboris & momenti fore & esse, prout nos eas ex nunc traqueamus, contra juris debitum, & de facto latas annullamus, cassamus, & irritamus. Quo verò ad præventionem inter iudicem Ecclesiasticum & laicum, declaramus illam habere locum in terminis & statu, prout ante dictum motum proprium erat, ac ipsum ad terminos juris in hoc ducimus, & volumus, ut in præventionibus procedatur iuxta formam juris, & factorum decretorum Concilii Tridentini, & non aliàs aliter, nec alio modo.

TITVLVS XII. DE VOTIS ET VOTORVM PROFESSIONE.

Pius Quintus.

Disciplina regulari institutum semel professus, extra solemne votum religionis, tribus substantialibus votis consilio Evangelica debet obligari, ut perpetuo liberis Deofamiliares.

CAP. I.

Libricum vita genus eorum veriti, qui regularium formam pra se ferentes, nec propriis renunciant, nec ullam proficuntur ex regulis approbatis, quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alii odio incendi, alii dum quod ambiunt minus consequuntur, aut vel dilapidatis, vel interversis rebus, & ad sese, vel propinquos transitus ut ratio cinia effugiant, quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri praesentes, quasi impunitatem adepturi, e sodalicio suo, ut lubet, exiunt, eiectione illius insignibus, vestem recipiunt secularem. Hinc graves & periculose quotidie offensiones in populos concitantur, dum quos disciplina regulari perpetuo mancipatos credunt, rursus eos, etiam ubi conlueverint, contempto possit tot annos, & relicto indignis saepe modis, eius cui sese dederant vitam instituto, liberos vident, & solutos in seculum evagari. Cum igitur conveniat, ut cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de praedictis rationem capere institutum, ut vel permanendi vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplina regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuo observari. Itaque de nobis attributa potestatis plenitudine statuimus, ut omnes & singuli Priores, Praepositi, & alii praesidentes generales, provinciales, & conventuales, necnon canonici, & fratres sancti Georgii in Alga Venetiarum, & eremitarum sancti Hieronymi, alii a beati Petri Pifatum, & omnium ac quarumcunq; aliarum congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum & conventuum in communi, & sub obedientia voluntaria, & extra votum solemne religionis viventis, quorum habitus a secularibus presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem regularem solemnem emittere voluerint, id in suis quisque conventibus & domibus, intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam delegatus noiter praesentes literas eis significaverit, palam & sponte deliberent & declarent: inde convocato quamprimum per singulas huiusmodi congregationes generali vel alio supremo, iuxta morem cuiusque congregationis, capitulo, ibique electa una sub qua degant ex regulis approbatis, in quam major pars vocum ipsius capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem regularem intra mensem solemniter emittat, & in ea tam ipsi, quam illam deinceps ingressurum: professuri, perpetuum ferant altissimo famulatum. Sicq; professi vel in suis quisq; prioratibus, praepositis, praesidentibus, administrationibus, & officiis confirmantur, vel ad alia transferantur, prout cuiq; congregationi & superioribus suis videbitur utilius expedire. Qui vero excursu jam anni spatio in ipsa congregatione morati, refugerint intra tempus praedictum profiteri, detracto religionis habitu, ac redditis etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium rationibus, ejiciantur, nec deinceps patientur in ullis ejusdem congregationis domibus seu conventibus amplius conversari. Romae 15. Calend. Decembr. 1568.

TITVLVS XIII.

DE GRATIIS ET DISPENSATIONIBVS.

Pius V.

In dispensationum & aliarum gratiarum impetratione rei gesta veritas reserua pna falsi damnat impetrantes.

CAP. I.

Quoniam sicut accepimus nonnulli suae conscientiae prodigi ac propriae salutis immemores, ut facilius a nobis & sede Apostolica dispensationes matrimoniales a & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis spiritalis, ac scientiam illorum aliter quam eis a principio ab ipsis partibus significatum vel narratum fuerit, exponunt, & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint pro contractis narrant, ac alias diversimode veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quam pro aliis quibuscunq; gratis & concessionebus obtinendis immutant, ac propterea cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur. Nos igitur huiusmodi abusus & erroribus obviare cupientes, omnes & singulos qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia & qualitates necessario exprimentas, diversam faciunt seu quoquomodo invertunt, aut immutant, depravant, & per subreptionem & obreptionem gratias a nobis extorquent, poenam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus. Romae 5. Decembris 1566.

Idem.

Exprimendi sunt gradus propinquiores in dispensationibus matrimonialibus pro conjunctu in diversi gradibus.

CAP. II.

Plus divina providentia Papa V. attendens, per quamdam constitutionem dudum per felic. recordat. Pium Papam I V. sanctitatis suae praedecessorem editam, qua cavetur, quod in dispensationibus matrimonialibus, pro diversis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem stipite provenientes gradibus conjunctis, non remotioris solum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confecta licere nullius sunt roboris vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, a dispositione juris communis, & laudabili, ac antiquo Ro. Cu. stylo nimium recedi, ac favore matrimonii debitum restringi: volensque propterea juri & stylo praedictis, necnon pie mem. Gregorii XI. & Clemen. VI. Rom. Pontif. etiam sanctitatis suae praedecessorum vestigiis inherendo, sacramento & libertati matrimonii, quantum cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit, quod de cetero in quibuscunq; dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis aut contrahendis inter viros & mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicunque illi sint, dummodo primum quoquo modo & non attingat cum in eo sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus conjunctos ab eadem sanctitate sua & pro tempore existente Romano Pontifice, aut sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac literis, commissionibusq; desuper etiam locorum ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahaturque secum propinquior, ac ob id sufficiat remotiorem tantam gradum exprimere, obrentis tamen postea super propinquiore literis declaratoriis, juxta Gregorii & Clementis praedecessoris huiusmodi constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviolabiliter observari mandavit, dispensationesque seu dis-

a Dispensatio est determinatio superioris, qua declarat legem communem non esse in aliquo particulari casu servandam. Nec dispensatio est pura declaratio, ut definitum est de voto, cap. venientis, sed est quaedam juri relaxatio. Vid. Sanchez. de caus. matrim. b Vide Concil. Trident. sess. vigesima quarta, cap. tertio & quinto. Alphonsum Castrenf. lib. 1. de leg. pan.

TIT.

CAP. II.

dinarios, illorumque in spiritualibus Vicarios genera- les, & officiales ac ministros, Ecclesiarumque; & ordinum Prælatos, Superiores & personas quæstus hujusmodi impedi- entes, censuris Ecclesiasticis innodare, & alias in plu- ribus graviter excedentes, in divinæ majestatis offensam, ac suarum & Christi fidelium animarum perniciem, ac ordinariarum perturbationem, & parum mentium scan- dalum præsumunt. Nos qui Deo propitio gregis domi- nici, meritis licet insufficientibus, curam gerimus, & il- lum spiritualis thesauri elargitione cupimus ipsi Deo red- dere acceptabilem, ex præmissis & aliis rationabilibus causis animam nostram moventibus, scilicet recordatio- nis Calixti IV. Clementis VII. Pauli III. Iulii simili- ter III. & diversorum aliorum Romanorum Pontific. prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petiti- onis instantiam, sed de mera nostra voluntate & delibe- ratione omnes & singulas indulgentias etiam perpetuas, & peccatorum remissiones fabricæ & Ecclesiæ hujusmodi, necnon sancti Joannis Hierosolymitani, etiam pro con- structione & adificatione illius novæ civitatis prædictis, in quibusvis aliis hospitalibus, monasteriis, Ecclesiis, do- mibus, militiis, ordinibus etiam mendicantiis, congrega- tionibus, confraternitatibus, & universitatibus, & piis locis illorumque ordinibus, capitulis, conventibus, mag- istris, superioribus, & tam secularibus, quam quorum- vis etiam mendicantium ordinum regularibus personis, tam singulariter, quam universaliter per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam nos sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & ex certa sci- entia, ac ex quibusvis etiam urgentissimis causis, etiam causa redemptionis captivorum, & alias quomodolibet concessis: pro quibus consequendis manus sunt porri- genda adjutrices, & quæ quævis facultatem quomo- dolibet continent, illarum omnium tenores, formas, de- rogationes & decreta præsentibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revo- camus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac viribus vacuumus. Et insuper perpetuo hac nostra valitura con- stitutione decernimus, quod exnunc de cætero sub indi- gnationis nostræ pena, prætextu indulgentiarum & facultatum per quoscunque Romanos Pontifices prædecesso- res nostros, ac nos, & sedem Apostolicam etiam motu si- mili, ac sedis Apostolicæ Legatos, a aliis quomodolibet concessarum, & quas à nobis & sedē prædicta in poste- rum verbo, literis, ac quavis alia scriptura, etiam manu nostra signata, etiam cum clausula quod sola signatura sufficiat, etiam in favorem fidei, aut cruciata de sanctæ vel cujuscunque alterius pax causæ etiam privilegiata con- cedi quomodolibet contigerit, nullus quavis etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali aut majori di- gnitate, etiam Cardinalatus honore, seu etiam regali, vel temporali excellentia præfulgeat, audeat vel præsumat thesaurarios, receptores pro illis recipiendis in dictis ho- spitalibus, Ecclesiis, domibus, monasteriis, militiis, & aliis supra nominatis, vel pro eis aut illorum nominibus alibi constituere, & deputare, nisi ex speciali licentia, & ex certa scientia nostris, & Romani Pontificis pro tempo- re existentis, de qua per literas nostras & ejusdem Ro- mani Pontificis pro tempore existentis, locorum ordina- riis, vel eorum in spiritualibus vicariis, seu officialibus, derogationem præsentis nostræ constitutionis illius te- nore de verbo ad verbum inserto expressè continentes. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, quicquid secus his à quoquâ quavis auctoritate scienter vel igno- ranter contigerit attentari. Rom. 6. Id. Febr. 1566.

Idem ex Concilio Tridentino.

Indulgentia per quæstos et quæstum & bonis extrahendi & rerum quam imperatorem, seditionem, præsumptam, revocantur & prohibentur.

Qvàm plenum sit periculi noxia populo ingerere, ni- quum his temporibus afflictæ religio testatur, quod malum cum in cæteris ministris, tum præcipuè in Eccle- siarum prælati animadvertendum est, quod ab his reme- re profecta longè maxima Ecclesiæ Dei conferant de- trimenta. Rem sanè indignam audivimus, quod non solum quondam Gometius Tello Giron, temporarius administrator Ecclesiæ Toleranæ, sed etiam quidam His- panicæ Ecclesiarum præfules, officii paterni prætextu fa- cultates sibi à sacris canonibus concessas excedentes, li- teras suas in ipsorum civitatibus ac dicecesibus ausi sunt publicare, quibus inter cætera periculosa deprehenditur, quod cuicumque illas accipienti certa soluta pecunia li- citum sit quem voluerit sibi sumere sacerdotem, qui confessione audita ipsum absolvere valeat, non in eisan- tum casibus, in quibus simplex sacerdos a absolvere potest, sed etiam in iis quæ solis Episcopis reservata repe- riuntur, aliquo præterea casu admisso, veluti simoniæ reatu, qui ad examen sanctæ sedis esset referendus. Non animadvertentes ipsi Præfules & Administratores, quàm periculosum sit ea passim incertis personis committere, quæ ad Episcoporum judicium, arbitriumque idcirco de- feruntur, ut qui melius lepram à lepra discernere norint, causis & circumstantiis subtili indagine exploratis, salu- taria cuique morbo remedia valeant adhibere. Ad hæc ipsi in dispensandis cælestis gratiæ donis nimium prodigi, iis sic literas prædictas accipientibus indulgentias & penitentiarum injunctarum remissiones nulla cum re- temporali conferendas, profusus & indiscretè largiuntur, quibus & aliis licentiis prædictis non pauci fluctuantes & infirmi, veniæ facilitate indulti, ad peccandum pro- cliviores fiunt, quando tot & tantorum delictorum remissionem certo & vilissimo pretio acquirere posse con- fidant. Indicem præterea casuum & indulgentiarum ad- bus sacris appendi jusserunt, quo palam significatur sol- ventibus supra scripta concedi, & inter alia absolvendi facultatem ab usu prohibitorum tribui. Itemque indul- geri Missæ sacrificium, & sepulturam tempore interdicti, assumptionem duorum pluriumve compatrum ad sacrum Baptisma, præter eos qui synodaliibus (ut dicunt) constitutionibus asciscuntur, reparationem Ecclesiarum, erectionem confraternitatum, & alias piæ causas præte- xendo. Cum igitur inter cætera scandala etiam simoniæ pravitas redoleat, ex prædictis sacri Tridentini b Con- cilio decretis, & aliis sanctionibus canonicis, nostræ præte- rea constitutioni de indulgentiis ad quæstum non emit- tendis, averteretur, clavium auctoritas evilescat, & peni- tentialis satisfactio enervetur. Nos his malis celeri re- medio occurrendum, eademque opera futuris præca- vendum fore censentes, de Apostolicæ potestatis plenitudine supra dicta omnia, quæ in ipsa Toletana, & quibuscunque aliis civitatibus, dicecesibus, & locis, tam Hispaniæ, quam aliarum quarumcunque provinciarum & regionum quo- cunque, prætextu hucusque emanarunt, perpetuo abolemus, ac nulla & irrita nunciamus, jubemusque literas & indices, nec non scripturas & monumenta quæcunque publica & privata, per ipsos locorum ordinarios & alios Ecclesia- rum rectores ubicunque reperientur dilacerari, penitusque deleri; Et ne talia de cætero à quoquam fiant, publicentur, vel concedantur, districtius prohibemus. Quicumque secus egerint, seu attentaverint, antistes, etiam si Car- dinalatus honore præfulgeant, ab ingressu & perceptione fructuum suarum Ecclesiarum tandiu suspensi jace- ant, donec satisfactio prævia illis per sedem prædi- ctam suspensio relaxetur. Inferiores verò ab Episcopis

a Vido Calder. de penit. & remissione. c. nostro. col. 17. Navar. tract. de indulgentiis. b Concl. Trid. præscripta norma legitime elargendi indulgentias, & tollendi abusus quæstuariorum. sess. 21. de refor. c. 2. & sess. 21. de refor. c. 9.

sententiam excommunicationis incurrant à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romæ 4. Non. Jun. 1569.

TITVLVS XVI. DE DECIMIS.

Sixtus V. Ex Bulla coena Domini.

Ecclesiasticis personis decimas & alia onera imponentes absque licentia Pape, excommunicantur.

CAP. I.

Excommunicamus & anathematizamus omnes eos qui aut collectas, decimas, tales, praestantias, & alia onera clericis, praetatis, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & ventibus huiusmodi absque Rom. Pontific. speciali & expressa licentia imponunt; & diversis etiam exquisitis modis exigunt; aut imposita etiam à sponte dantibus & concedentibus recipiunt: necnon qui per se, vel alium, seu alios, directè vel indirectè praedicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem, aut votum, seu suffragium palam vel occultè praestare non verentur, cujuscunque sint praeminètie, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali praefulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, Respublica & alii potentatus quicunque, etiam regni, provinciarum, civitatum, & terris quoquomodo praesidentes, aut quavis etiam Pontificali dignitate insigniti: Innovantes decreta super his per sacros canones tam in Lateran. novissimè celebrato, quam aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris & poenis in eis contentis.

TITVLVS XVII. DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET MONTIBVS pietatis.

Pius IV.

Piorum locorum & monasteriorum exemptio ab onere hospitandi militum.

CAP. I.

Cum, sicut non sine gravi dolore nobis innotuit, omnia & singula, seu quamplurima hujus aemulæ urbis, ac etiam nostrae Ecclesiasticae conventus & monasteria, & alia Ecclesiastica & pia loca, tam secularia quam regularia, & à personis religiosis quomodolibet inhabitata, eo tempore, quo equites & milites ejusdem aemulæ urbis ac status Ecclesiastici praefati pro defensione ipsius urbis & status ad versus infestissimum Turcarum tyrannum, vel ob alias, quae pro tempore sese offerunt, causas expediti, & ad diversa ejusdem status loca transiitri contingit, ab eisdem equitibus & militibus perturbentur & molestantur, ipsiq; conventus, monasteria, & alia Ecclesiastica, & pia loca in eorundem equitum seu militum distributione nonnullos eorundem equitum & militum intra eorum domos & monasteria hospitio excipere & recipere cogantur, in maximum eorum detrimentum, divini cultus perturbationem, gravissimum religionis dedecus, Dei optimi offensam, & non solum praeter omnem nostram intentionem, verum etiam intolerabilem animi nostri amaritudinem. Qua propter nos in praemissis quantum cum Deo possumus de optimo remedio ecclesiarum manu providere, ac monasteriorum, & aliorum Ecclesiasticorum & piorum locorum huiusmodi personarum Deo altissimo die noctuque famularium quieti, integritati, & decori consulere volentes, motu simili, & ex

certa nostra scientia, ac de Apost. potestate plenè edocuit, universis & singulis tam dictae aemulæ urbis, quàm totius status praefati Gubernatoribus, Potestatibus, Ducibus, & Capitaneis, & communitatibusque & universitatibus, & aliis ad quos spectat & pertinet, ac spectabit & pertinebit quomodolibet in futurum, ne deinceps perpetuo futuris temporibus in eorundem militum, & equitum distributione, tam in transeundo, quam inibi commorato, communitatibus, & universitatibus, videlicet in illis equites ac milites in eisdem monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis (sub domo millium ducatorum auri Camerae Apostolicae) sitis applicandi, & aliis arbitrii nostri poenis quovis quavis colore, causa, ingenio, sive praetextu distribuere, assignare, vel ad illos recipiendi, & hospitio excipiendi cogere; ipsi vero Capitaneis & Ducibus ne eosdem equites & milites sub indignationis nostrae, ac privationis officiorum suorum, aliisque etiam arbitrii nostri poenis in dictis monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis, cum communitatibus & universitatibus ipsarum eadem loca eisdem assignarent, & distribuunt, Gubernatoribus vero, & ipsarum civitatum & locorum Praetoribus, ac aliis officialibus quibuscunque, quod nihil praemissa ab ipsis communitatibus & universitatibus, ac Capitaneis, & Ducibus fiant, sub ejusdem indignationis nostrae, ac etiam privationis officiorum suorum praetextu respectivè poenis auctoritate Apostolicae finitè permittant, inhibemus, praecipimus, committimus, & mandamus. Et insuper tam illis, quam equitibus & militibus praefatis, ne monasteria, cœnobii, & loca huiusmodi in personis, rebus, & bonis, aut aliis aliis quomodolibet molestant, perturbant, impediunt, inquietant, seu molestant, perturbant, vel alias inquietant facere audeant, seu praesument, in virtute sanctae obedientiae, & sub jam dictis poenis eadem auctoritate inhibemus, praecipimus, committimus, & mandamus. Quia monasteria, cœnobii, & alia Ecclesiastica & pia loca ex nunc ab eisdem militibus & equitibus ac tota illorum hospitio excipiendi, motu, & auctoritate familiarum existendo, & totaliter liberando, ac libera & communitate faciendi.

Idem.

Ordinis mendicantium cœnobii, monasteria, & praedia à censuris, subsidio & hospitio militum exempta.

CAP. II.

Ad uberes, quos facti mendicantium ordinum agro dominico quotidie faciunt, fructuositate respicimus, & attentè consideratione impense perscrutamur ipsorum religionis sinceritatem, & robustitatem paupertatis habitum, in quibus sup. humilitatis spiritum devotum altissimo praestant famulatum, dignum, equum potius debitum reputamus, ut illis ea libenter concessimus, & quae se motis quibuslibet gravaminibus promptiores, & eisdem altissimi inhaerent terribis. Hinc est quod non volentes eisdem mendicantium ordinem, & dilectos filios eorum fratres, & Monachos, ceterasque personas, & etiam moniales quilibet ejusdem ordinis sub illorum cura degentes, specialibus favoribus & gratiis protegi, motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia ac de Apostolica potestate plenitudine, quod ex nunc deinceps perpetuo futuris temporibus omnes & singuli mendicantium ordinum huiusmodi fratres, Monachi, & filii in Christo moniales seu totos, ac alie personae sexus personae regulares, ubilibet per totum Christum orbem diffusi & constituti, illorumque monasteria, cœnobii, domus, conventus, ecclesiae, capella, oratoria, & alia loca etiam unita, ac membra, & dependantia, recessa, tetrae culta & inculta, possessiones, praedia, agri, & alia omnia & singula mobilia & immobilia, ac se

quibus si non omni, saltem vel media ex parte, huiusmodi montium ministrorum solventur impensa, ut ad leviores aris solvendi portionem, medio hoc pauperes gravari contingat; ad quos cum huiusmodi censura signatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christi fideles maioribus indulgentiis invitandos esse decernimus. Omnes autem religiosos & Ecclesiasticos ac seculares personas, qui contra presentis declarationis & sanctionis formam de cetero predicare, seu disputare, verbo vel scriptis, ausi fuerint, excommunicationis latae sententiae poenam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus. Romae in Concil. Lateran. 4. Non. Maji 1515.

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino.

Licentia hactenus concessa mulieribus ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium, & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, revocantur.

CAP. IV.

Regularium personarum quae relicto seculo Dei se obsequio dedicaverunt, pro commisso nobis officio quieti consulere cupientes, ad ea removenda, quae religiosum earum propositum impedire possunt, curam nostram libenter impendimus, ut nulla re, quae eas à divino cultu avocet, praecepta, secundum sacri Tridentini Concilii, regularia instituta, & decretum sacri Tridentini Concilii, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularium vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus, perturbari, propterea quod mulieres, modestiae matronalis oblita, domos ac monasteria eorum contra ipsorum instituta, praetextu confessionarium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis praesidentibus aliquando recusantibus & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine gravi laecorum etiam offensione a scandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, omnes & singulas facultates ac licentias ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac praemiis, sub quibuscunq; verborum tenoribus & formis, & cum quibuscunq; etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus & efficacioribus & insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis ab Apostolica sede quomodocumque concessas, quarum tenores perinde ac si de verbo ad verbum praesentibus infererentur, haberi volumus pro expressis, tenore praesentium revocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districte prohibentes mulieribus quidem praedictas facultates & licentias praesentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolvi, praeterquam in mortis articulo, ac dictas domos & monasteria ingredi audeant. Iplis vero monasteriorum & conventuum Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis Praesidentibus quocumque nomine vocentur, & eorum Monachis, canonicis, & fratribus, sive mendicantibus, sive non mendicantibus, sub privationis officiorum, quae in praesentia obtinent, & inhabilitatis in posterum ad illa & alia omnia, & suspensionis à divinis, ipso facto sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, admittere vel praesumant.

Gregorius XIII. Ex Concilio Tridentino.

Ingressi intra septa monasterii nemini liceat, cujuscumque sexus,

conditionis aut aetatis fuerit, sine licentia Episcopi aut superioris in scriptis obtenta, quae nec uti conceditur nisi in gravibus necessitatibus.

CAP. V.

Vbi gratia & indulta ab hac sede concessa, licentia temporis incommodum afferere non poterat, expedit illa salubri praesidentis consilio subverti. Praeterea, Sanctimonialium quieti & tranquillitati considerari, ac omnia quae illas à spirituum reum cogitatione & exercitio avocant impedimenta tollere, periculosa scandala ab eis remove cupientes, auctoritate apostolicam revocamus & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca ipsorum Sanctimonialium quocumque viris, etiam ejusdem status & dignitatis, nisi praedecessoribus nostris, quam etiam à nobis, & sedis apostolicae Legatis, aut aliis ex quibusvis quantisvis urgentibus causis sub quibuscunq; tenoribus, & tenore derogatoriis, revocatorum restitutoris, autisq; efficacioribus clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolica potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Principum, aliorumque Principum contemptum, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam tenoribus renovatas, & annuam monasteriorum de super concessas & processas habito per easdem habentes eisdem qui illas obtulerunt, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, super qua à Romano Pontifice (praeterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impetiri, nisi ipsorum licentiarum praetextu monasteria huiusmodi quomodocumque ingredi audeant. Abbatibus vero, necnon Abbatibus, conventibus, ac aliis monasteriorum vel conventuum superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur, districte praecipimus sub eadem excommunicationis poena, necnon privationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illam & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca huiusmodi praetextu huiusmodi licentiarum & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quia etiam sub eodem tenore ipso facto incurrendis poenis, necnon excommunicationis poenis omnibus & quibuscunq; personis Ecclesiasticis & secularibus, ac etiam ordinum quoruncumque etiam mendicantium regularibus, ne per eorum licentiarum ab Episcopis vel superioribus, quibus illas concessas, & alia omnia, & suspensionis à divinis, ipso facto sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, admittere vel praesumant. Romae Idibus. Junii 1575.

TITULUS XVII. DE REGULARIBUS ET RELIGIOSIS extra claustra vagantibus.

Paulus Quartus.

Tene eorum qui in aetate legitima religioni votum emittunt à professo vita instituto deficiunt & ad alios ordines vagantur.

CAP. I.

Postquam divina bonitas nos sicut immerito summum Apostolatus fastidium a sumere dignum est, nunquam cessavimus ab usibus, qui in Ecclesia Dei, seu nimia sedis Apostolicae indulgentia, seu bonum malitia irrepressibile cernuntur, pro viribus tollere, & Ecclesiam ipsam in pristinum candorem restitueret, & a veteras ad hoc saluberrimas constitutiones edocendo, & a-

violabiliter observari mandando. Verum cum non omnia uno & eodem tempore excogitari, ne dum perfici poterint, quinimo circa ea sit nobis singulis ferme diebus aliquid enitendum, abusu apostatiz, quæ per regulares personas sub diversis falsis prætextibus quorundam incurritur, ulterius parcendum non esse. censuimus. Nam licet diversi Rom. Pont. prædecessores nostri, per eorum constitutiones complura contra apostasiam hujusmodi ediderint statuta & ordinationes, nondum tamen est plenum contra eam adinventum remedium. Quinimo diversi diversorum etiam mendicantium ordinum religiosi, propria salutis immemorati, Deique timore postposito, sub prætextu, alii videlicet quod religioni & ordini in genere ob varias confictas causas stricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum affectum sint: Alii quod extra regularia sui ordinis loca standi, & alicui beneficio Ecclesiastico deservendi à suis superioribus licentiam habeant, & alii diversi aliis confictis coloribus. Alii verò nullo suffulti prætextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione præstitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustra suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habitu sui ordinis retento, aliqui illo objecto in habitu Presbyterorum secularium, & complures in habitu laicali temerè vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cætera omnia quantum vis gravissima & detestanda, & levia & licita reputantes. Alii parochianos eorum curæ commissos falsam doctrinam docere, & pravos opinionibus, ac hæresibus replere, alii uxores ducere, alii sine paupertate eos cogente, sive diabolico in instinctu secularibus & mechanicis negotiis se dare. Alii seditionibus populis conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis levis actibus se implicare, & cætera omnia nequissima facere præsumunt, in gravissimam divinæ majestatis offensam, & religionis opprobrium, ac animarum suarum perniciem, & aliorum Christi fidelium scandalum.

Quamobrem considerantes Apostatas hujusmodi infinitis et oribus in eadem Dei Ecclesia causam præstare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, qui post professionem per eos in ætate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militari ordine purè & liberè emissam, vel si ante ætatem legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa ætate legitima constitutos purè & liberè, ratam & gratam habitam, temeritate propria, aut quovis prætextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non strictos esse sine cause cognitione, & his quæ à jure requiruntur, servari omisissis, vel non legitime probatis, declarati obtinuerint, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam curatum, non procedente legitima dispensatione possideant, vel alicui beneficio Ecclesiastico, etiam curato alterius nomine deserviant, extra claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus & singulis beneficiis Ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus, aut sui vel cuiusvis ordinis regularibus, per eos quomodolibet obtentis, & de cætero obtinentibus cujuscuque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet reservatis, seu assignatis, necnon Baccalaureatus, Licentiatum, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in jure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredi decesserint, seu affectis, necnon quocunque mini-

steria Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore præsentium penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quæcunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuò inhabilitamus, & ab executione quorumcunque Ecclesiasticorum, etiam sacrorum, & præsertim Presbyteratus ordinum, necnon omni ministerio Ecclesiastico prædicto, perpetuò suspendimus, privatosque & inhabiles ac suspensos esse, necnon ordinarii collatores ea aliis liberè conferre possint, & nisi ea infra tempus à Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorundem ad immediatum illorum superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorundem beneficiorum personas idoneas infra tempus à jure statutum ad ipsa beneficia præsentare possint, & nisi præsentaverint, eorum libera collatio ad ordinarium spectet & pertineat vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus, ita ut de cætero ipsi apostatæ, quamdiu vixerint, aliqua beneficia Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut prætextu ordinum in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & provisiones, seu commenda, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum præsentium, toto earum tenore inserto, plenaria derogatione pro tempore facta nullæ sint, & irrita, ac viribus omnino careant, nec aliquid eis jus, aut titulum beneficia possidendi, aut fructus, redditus, & proventus, seu pensiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipsique sic privati, inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercere, vel Ecclesiastica Sacramenta ministrare, seu Missam celebrare, aut prætextu ordinum suorum prædictorum aliquid facere, aut aliquod ministerium Ecclesiasticum exequi præsumserint, tanquam suspensi ab executione ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clavium ministrantes condignis poenis omnino puniantur.

Et ut omnis vagandi occasio apostatis hujusmodi tollatur, volumus & sancimus, quod quævis tam Ecclesiastica, quam secularis persona, cujuscuque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, etiam si Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellentia præfulgeant, aliquem apostatarum eorundem receptare, seu nutrire, vel illis quò minus ad eorum monasterium, seu domum, vel alium locum regularem redeant favorem aut auxilium, seu consilium præstare non præsumant, & si eos receptaverint, vel illis ut præferatur, favorerint, aut auxilium, seu consilium præstiterint, & per ordinarium loci sub quo moram trahent communiter à præmissis non destiterint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex eisdem apostatis ad beneficium de jure patronatus existens tunc vacans præsentaverint, præsentationes hujusmodi sint eo ipso nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure præsentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quodque superiores ordinum quos ipsi professi fuerint, & ordinarii locorum in quibus ipsi apostatæ pro tempore degent, tam conjunctim, quam divisim eisdem apostatas, ut ad eorum monasteria

à Adde ea quæ in c. 27. Concilii Agathensis & Tridenti. sess. 14. cap. 11. de refo. & sess. 24. c. 17. de regular.

redeant, requirere, & si ad dicta monasteria redire celsaverint, distulerint, vel reculerint, eos secundum ordinis disciplinam, monitione prævia, per censuras Ecclesiasticas, & poenas etiam corporis afflictivas ad redeundum cogere & compellere possint invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si regularis ordo hoc non patiatur, auctoritate nostra providere valeant, ut talibus apud eadem monasteria in locis competentibus, si absque gravi scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religionis domibus ejusdem ordinis ad agenda inibi poenitentiam vitæ necessaria ministrantur. Si verò apostata hujusmodi se in his inobedientes præstiterint, sint etiam auctoritate nostra majoris excommunicationis sententia eo ipso innodati, & superiores sui eos excommunicatos esse declarent, & nuncient, ac ut tales ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant. Teneanturque ipsi apostata cujuscuque ordinis congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum, duas lineas albis ex tela confectis, & digito humano latis, ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductus distinctum, & per totam eius circumferentiam simili linea alba suffultum, ita ut omnes lineæ præfatæ oculis inventientium manifeste appareant, continue gestare. Et si sine bireto hujusmodi deprehensi fuerint, possint pro hujusmodi inobedientia non solum per suos superiores, verum etiam per quoscuque, tam Ecclesiasticos, quam seculares iudices & magistratus condignis poenis puniri, & ad delationem ipsius bireti, ut præfertur distincti & suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cetero, qui aliquem ordinem approbatum, ut præfertur, tacite vel expressè professus fuerit, & se illi ordini non astricturn esse contenderit, vel alias quovismodo, sive retento, sive dimisso habitu, extra regularia loca ipsius ordinis de jure aliquo casu stare posse putaverit, vel quavis ratione aut prætextu super hoc postulaverit, seu supplicaverit, literas quas à nobis seu officio poenitentiarie nostræ obtinebit, Cardinali, protonotari, seu viceprotonotari ipsius ordinis in curia residenti, & procuratori generali ordinis dirigi, & præsentari facere, ac coram eo in hoc negotio, cum plena causæ cognitione procedere teneatur, alias omnia & singula, per ipsum professum in præmissis gesta, nullius sint roboris vel momenti, literæque aliis directæ nullam jurisdictionem tribuant. Quodque omnes & singulæ translationes de apostatis ipsi ad alium ordinem, etiam per nos, aut prædecessores nostros, vel per officium poenitentiarie hujusmodi hæcenus factæ, & quas deinceps factæ fuerint, & ipsi sic translati in monasteria, in quibus regularis observantia vigeat, actu maneat, nulla sint, & irrita, ipsique sic translati ad pristinum ordinem, etiam si in ordinem ad quem translati fuerint professionem in eo emitti solitam emiserint, redire teneantur. Et si post unam & secundam monitionem, sibi à Prælati seu superioribus ordinum à quibus translati sunt, factam, redire distulerint aut neglexerint, liceat ipsis Prælati, seu superioribus procedere contra eos, modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihilominus præfatos sic translatos, & ut præfertur, non redeuntibus administratione cujuscuque Ecclesiastici beneficii seu officii & prælaturæ perpetuo privamus.

Pius Quartus.

Apostatarum causa, & religiosorum extra claustra vagantium vite, ad Apostolicam decisionem evocantur.

CAP. II.

Singulas lites & causas, hæcenus coram quibusvis ordinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur. introductas, & in quacunque instantia contra dictos apostatas vel translatos, vel alias inter quasvis personas præmissorum occasione pendentes, etiam si instructæ sint, ad nos advocamus, ac causas tam ad nos advocatas in statu & terminis quibus reperimus reassumendas, nec-

non quam & quas quacunque persone Ecclesiasticæ & regulares, ac etiam seculares, necnon contentas, collegia, & universitates dicta occasione sua in præmissis communiter vel divisim interesse putantes, contra dictam apostatas, vel translatos, aut alios quoscunque, active vel passivè, civiliter vel criminaliter, ac realiter & personam vel mixtam, habent & movent, aut habere velint, volent & intendunt, cum omnibus & singulis incidentibus, de penden. emergent. annexis & connexis, totius negotio principali, quoad profectos videlicet alibi abbe & ejus districtu, alios in ea præfatos dilecto illustrissimo la covo tituli S. Mariz in Coimedin. presbytero Cardinali Sabello nuncupato, nostro in dictis urbe & suburbis Vicario generali, seu ejus locum tenenti, extra Curiam verò ordinario loci, ac superiori monasterii in quibus prima & originaria Professio per quoslibet apostatis & translatos prædictis emissa asservitur, necnon obtinenti primam dignitatem in Ecclesia cathedrali, seu metropolitana, vel alio superiori loci hujusmodi, seu antiquiori canonico pro tempore residentis, per eos cognoscendum, visis in primis & diligenter inspectis & examinatis dispensationibus, facultatibus, licentiis, & indultis per eoldem apostatas & translatos quomodolibet obtentis, ac processibus de super habitis, & causis in eis allegatis mature discussis, ac prout justum & equum fuerit, verificatis & probatis, summarie simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, ac sola veritate in petita appellatione postposita audient. cognoscend. & iustitiam & sacramentum constitutionum dispositionem sine dilato terminand. committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Regulares non possunt audire confessiones secularium nisi approbatione & indulto ordinarii.

CAP. III.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, non nunquam gesta per eum rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Super liquidem quasdam declarationes & moderaciones, cum nonnulla Concilii Tridentini decreta, regulares poenitentiarie ordinis mendicantium eorumque instituta concernentia, edidimus & promulgavimus. Et quia, ut accepimus, illarum vigore sacerdotales regulares prædictorum ordinum quandoque facientes ab eorum superioribus confessionibus secularium audiendis ab eorum superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistris ordinis generalis, aut provincialium mensuram approbatione admittuntur. Nos super his pro debito pastoralis officii prout tenemus salubriter providere volentes, tenore præsentium hæc nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilii Tridentini de approbatione regularium, audiendis confessionibus secularium præpositorum, ab Episcopis faciendâ observari debere, etiam in omnibus regularibus, quorumvis ordinum etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viventibus, etiam si sint doctores, aut in Theologia etiam de superiorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris generalibus vel provincialibus, ministris secularium generalibus vel provincialibus, ministris confessionibus audiendis expoliti. Volumus tamen ea qui semel ab Episcopo in civitate & districtibus suis prout examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem de novo poterunt in hiis quibusvis quiete examinari de novo poterunt. In hiis quibusvis quiete examinari de novo poterunt. In hiis quibusvis quiete examinari de novo poterunt.

a Concil. Trident. sess. 14. c. 7.

postquam

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinariis & superioribus earum, ut curent colligi fidelium eleemosynas per conversas, quæ non sint professe, vel si professe fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguas extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia ordinarii, vel earum superiorum. Et de cætero nulla alia conversæ professe recipi amplius etiam de consensu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit prout ex nunc nullam irritam facimus & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrarum prædictarum succuri sufficerent non poterit, mandamus ipsis ordinariis & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piis, & Deo devotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eò meliori & commodiori modo, quò fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum monialium & mulierum prædictarum, arbitrio ordinariarum & superiorum earundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideatur & succurratur. Et ne propter monialium numerum excessivum clausuræ observatio violetur, inherentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacii, & Concilii Tridentini decreto, monialibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districtè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, si ve recipi & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ sub obestatione divini iudicii & interminatione maledictionis aeternæ universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & dioc. propriis nostras publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario iure subjectis, in his verò quæ ad Roman. mediata vel immediata spectant Ecclesiam, sedis Apostolicæ auctoritate, unà cum superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, ut præmittitur, quamprimum poterint servari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare decernimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum injungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus assistant, ac suum favorem & auxilium præstent, ac impediennes poenis etiam temporalibus afficiant.

Idem.

In eandem infirmitatis, lepra, vel Epidemica necessitate, monialibus egrediendi à clausura non denegatur postulata facultas.

CAP. III.

DEORI & honestati omnium sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in puritate & castitate super adificantes in ipso feliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrudere possent, decet nos consultò summo vere. Sanè periculo & scandalo plena res est, ac regulari observantia vehementer adversatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec non monasteria, & alia filiariones nuncupata etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliove prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quo velut colore eximium quoque honestatis & pudicitie decus in discrimen committunt. Unde nos malo hæc proposita pastoralis officii debito salubriter occurrere volumus, inherentes etiam decreto sacri Concilii Tridentini, de clausura monialium disponenti, ac aliis nostris literis, per huiusmodi clausuram editis adiacentes, volumus, facimus, & ordinamus nulli Abbatiarum, Prioratuum, aliarumve monialium, etiam Carthusien. Cisterciensium, sancti Benedicti, & mendicantium, & quorumcumque aliorum ordinum, etiam militiarum, ac statuum, capitulum, conditionum, dignitatum, ac præminentiarum, assensuum, etiam à Regia vel illius Regiæ partem, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam reus subjectorum, aut domorum, parentum, aliorumve consanguineorum visitandorum, alia occasione, & prætextu, nisi ex causa magis incensurabili, vel infirmitatis, lepræ, aut Epidemice, quæ tamen infirmitas præter alios ordinum superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium locum ordinarium, etiam si prædicta monasteria ab Episcoporum & ordinariarum jurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expresse in scriptis approbata sit, a monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extralla, nec ad necessarium tempus stare licere. Alter autem, quam ut præfertur egredientes, seu licentiam excedendi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, ac aliam receptantes personas sive laicas, aut seculares, vel clericales, consanguineas vel non, excommunicantur, & a maiori latæ sententiæ vinculo statim eo ipso obliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi nequeant. Et insuper tam egressas, quam præfidentes & alios superiores prædictos, eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitates, officia, & administrationibus, per eos eos tunc obtentis, privamus, & illas & illos ad obtinendas, & alia in posterum obtinenda inhabiles, nec non licentias & facultates seu indulta & privilegia extensim monasteriis, & extralla standi, à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac sedis Apostolicæ Nunciis & Legatis, etiam de latere, ac maiore potestate, aut ordinum prædictorum superioribus, aliove personis sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusvis, restitutivis, præfativis, mentis auctoritatibus, etiam novam gratiam & datam concedentibus, aliisq; effectivis, & efficacissimis ac insolitis clausulis irritantibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam novo proprio, & ex certa scientia, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S. R. E. Cardinalium irritantibus, & contemplatione, ac instantia, vel alia quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac literas de super concessas, & in posterum concedendas & confirmandas nullas & invalidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus & habituris iustitiam posse, & usque quoscunque iudices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, irritum quoque & inane quicquid super his à quoquam quavis auctoritate licenter vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Rom. Cal. Febr. 1569.

Gregorius XIII. ex Concilio Tridentino.

Prælati & alii monasteriorum monialium non habentes in casibus tantummodo in gentium necessitate parvo comitatus ingrediuntur.

CAP. IV.

DEBIIS, quæ emergunt, declaracionis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quòd optima principum ratione Concilium sancti Tridentinum, decernit de in constitutione sac. rec. Pii Papæ V. prædecessoris nostri Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, atque

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provifum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officii nituntur, an liceat eis prohibito suæ voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca univèrsos & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priores, ministros, & alios quoscunq; superiores regulares serió monemus, ut facultate hujusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, neutiquam utantur. Quòd si contrafecerint, eadem auctoritate Apostol. statuimus atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio ac ministerio privatos excommunicationi similiter subjacere. Rom. 23. Dec. 1584.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER QUARTUS.

TITULUS I.
DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui spe obtinenda dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontificia gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequatur sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (licet tanto oneri impares) regenda universalis ejus Ecclesiæ præficere dignata est, nunquam cessavimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerentur, diversas superinde constitutiones, juxta eam exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quòd cum (sicut nobis nuper innotuit) à nonnullis annis citra introductum sit, ut qui matrimonium in secundo consanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere anhelant, scientes se dispensationem à sede Apostolica super hujusmodi matrimonium contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimonium postquam contractam fuerit, reportandi, matrimonium ipsum de facto contrahant, & carnali copula consumment, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimonium in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnabiliter incurrendo. Et deinde sub prætextu, quòd si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetuò diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi exposulent,

sicq; absolutionem, dispensationem (quas aliàs non obtinerent) eo prætextu ut plurimum reportent in scandalum plurimorum. Nos considerantes præmissa causam tribuere delinquendi, & incestum committendi, & ex delicto, loco pænæ, commodum, & appetitus satisfactionem reportari, malitiam hominum occurrere volentes, per has nostras omnibus innotescere volumus, quòd nos lapsò tempore, infra quòd notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimiliter haberi poterit, absolutiones, & dispensationes hujusmodi ex prætextu prædicto, etiam si proles ex matrimonio contracto subsequuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgèntissima pro bono publico, & à jure considerata, per nos tantum, & non alium approbanda, cõcedemus, & quòd dispensationes ex alia causa nostris temporibus perpetuò exulabunt, quòd nobis licere non patimur, nostris successoribus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. scripsit, quam habes infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis qua ex sponsalibus contrahitur impedimentum nullus aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia de futuro